

พฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้

กรณีศึกษา : เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

Thai Household Consumption and Precautionary Saving

Under Income Uncertainty : Case study Durian Farmers at Nonthaburi Province

กมลวรรณ พิมพ์แพทย์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : พฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่
แน่นอนของรายได้ : กรณีศึกษา เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี
ผู้วิจัย : นางสาวกมลวรรณ พิมพ์แพทย์
พ.ศ. : 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉิน ภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้ ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) และเชิงคุณภาพ (qualitative research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรจำนวน 300 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติอ้างอิง วิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีมีรายได้เฉลี่ย 1,039,939.66 บาท ต่อปี และมีหนี้สินเฉลี่ย 574,871.10 บาทต่อปี เมื่อมองในด้านพฤติกรรมการออมในยามฉุกเฉิน เกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีเงินออมประมาณ 1,001-5,000 บาทต่อเดือน โดยเลือกการออมประเภทเงินฝากธนาคาร สลากออมสิน สลากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และสินทรัพย์ทางการเงินอื่นๆ ผลการวิจัยยังพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงการออม อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการออมและการศึกษา ดังนั้นรัฐบาลควรเพิ่มความรู้ให้กับเกษตรกรเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงการออม เพื่อพัฒนาเป้าหมายสำคัญคือความอยู่ดีกินดีของเกษตรกร

Title : Household Consumption and Precautionary Saving Under Income Uncertainty: A Case Study of Durian Farmers in Nonthaburi Province

Researcher : Miss Kamonwan Pimpat

Year : 2014

Abstract

This paper investigates household behavior with regard to consumption and precautionary saving under income uncertainty for durian farmers in Nonthaburi Province, using both quantitative and qualitative research methods. A sample of 300 farmers provides data collected by questionnaire and examined using the descriptive statistics of percentages, mean, and standard deviation as well as the inferential statistics of Pearson correlation and multiple regression analysis. The results show that durian farmers have an average income of 1,039,939.66 Baht per year and an average debt of 574,871.10 Baht per year. Focusing on precautionary saving behavior, durian farmers save approximately 1,000 to 5,000 Baht per month by way of bank accounts, premium savings bonds and human financial assets. In addition, they exhibit a medium level of knowledge about philosophy of Sufficiency Economy, including saving. However, no relationship is found between level of saving and education. Hence, the government should increase durian farmers' knowledge concerning Sufficiency Economy, including saving, thus embracing improved human well-being as a developmental goal.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	8
สมมติฐานการศึกษา	8
ขอบเขตของโครงการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ของผลการวิจัย	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	23
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	57
ประวัติผู้วิจัย	60

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	การคำนวณหาสัดส่วนตัวอย่างจากประชากร	23
ตารางที่ 2	ข้อมูลเพศ ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	26
ตารางที่ 3	ข้อมูลอายุของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี	27
ตารางที่ 4	สถานภาพเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	27
ตารางที่ 5	ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของครัวเรือน เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	28
ตารางที่ 6	ตารางแสดงจำนวนสมาชิกของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	28
ตารางที่ 7	แสดงจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ	28
ตารางที่ 8	แสดงลักษณะการอยู่อาศัย	29
ตารางที่ 9	แสดงที่อยู่อาศัยของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	29
ตารางที่ 10	แสดงรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน	30
ตารางที่ 11	แสดงรายจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน	30
ตารางที่ 12	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	31
ตารางที่ 13	ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	32
ตารางที่ 14	แสดงค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	33
ตารางที่ 15	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นรายได้ครัวเรือน	34
ตารางที่ 16	เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างใช้พิจารณาในการตัดสินใจบริโภค	37
ตารางที่ 17	สิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดการบริโภค	37
ตารางที่ 18	การรับทราบของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง	38
ตารางที่ 19	ความรู้ของครัวเรือนเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง	38
ตารางที่ 20	การวางแผนการใช้เงินเมื่อครัวเรือนได้รับรายได้	38
ตารางที่ 21	แสดงการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย	39
ตารางที่ 22	การออมของครัวเรือน	39
ตารางที่ 23	แสดงเงินออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	40
ตารางที่ 24	แสดงวิธีการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	40
ตารางที่ 25	วัตถุประสงค์ของการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	41
ตารางที่ 26	ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนบุคลากรออมเงินเพิ่มขึ้น	41
ตารางที่ 27	เงินออมในรูปแบบต่างๆ ของครัวเรือนในภาคเกษตร	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 28 เหตุผลที่ไม่มีการออม	42
ตารางที่ 29 แสดงสินทรัพย์ทางการเงิน	43
ตารางที่ 30 แหล่งกั๊ยืมเงินของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	44
ตารางที่ 31 สาเหตุการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี	44
ตารางที่ 32 แหล่งกั๊ยืมเงินของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นรายได้ครัวเรือน	45
ตารางที่ 33 สาเหตุการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นรายได้ครัวเรือน	46
ตารางที่ 34 แสดงความต้องการให้หน่วยงานในรัฐบาลช่วยเหลือในสวัสดิการหรือกองทุนประกันรายได้	47
ตารางที่ 35 ผลการทดสอบตัวแปรอายุต่อการออมของครัวเรือน	48
ตารางที่ 36 ผลการทดสอบตัวแปรระดับการศึกษาต่อการออมของครัวเรือน	49
ตารางที่ 37 ผลการทดสอบตัวแปรสถานภาพต่อการออมของครัวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	50
ตารางที่ 38 ผลการทดสอบตัวแปรรายได้รวมต่อการออมของครัวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	51
ตารางที่ 39 ผลการทดสอบตัวแปรรายจ่ายรวมต่อการออมภาคครัวเรือน ชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี	52
ตารางที่ 40 จากการทดสอบตัวแปรหนี้สินรวมต่อการออมของครัวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี	53

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดนนทบุรี

4

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยในปีพ.ศ.2554 สร้างความเสียหายในหลายจังหวัด หนึ่งในนั้นคือเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ส่งผลกระทบที่เกษตรกรให้พื้นที่จังหวัดนนทบุรีได้รับจากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2554 นั้น พบว่าระดับน้ำที่ท่วมสูงกว่า 2 เมตร ทำให้ทุเรียนซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี ยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก (จากข้อมูลสำหรับเกษตรกรจังหวัดนนทบุรี : 2554) ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมทั้งหมด 2,941 ไร่ เกษตรกร 935 ราย ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมครั้งนี้ 2,898 ไร่ จากเกษตรกร 935 ราย คิดเป็นความเสียหายประมาณ 98% โดยเหลือพื้นที่เพาะปลูกเพียง 43 ไร่ คือพื้นที่ปลูกในตำบลบางรักน้อย และอำเภอเมือง ประมาณ 15 ไร่ ในตำบลราษฎร์นิยมและอำเภอน้อย ประมาณ 28 ไร่ เท่านั้น ชี้แจงว่าเป็นสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งว่าทุเรียนนนท์อาจจะสูญพันธุ์ไปกับน้ำท่วมพื้นที่การทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมได้ลดปริมาณลงเรื่อยๆ เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรแต่ละรายลดลง จากปัญหาน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูกหลายครั้ง ตั้งแต่เกิดอุทกภัย ปี พ.ศ. 2538, ปี พ.ศ. 2545, ปี พ.ศ. 2549 และครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2554 ที่ปริมาณน้ำท่วมหนักกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา เกิดความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูกเกือบ 100% ชำในการเพาะปลูกจนกว่าจะได้ผลผลิตต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 5 – 7 ปี นอกจากนี้ปัญหาน้ำท่วมแล้วการขยายตัวของชุมชนเมือง การตัดถนนเพิ่มหลายสายให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้เกษตรกรขายที่ดินและเลิกอาชีพทำสวน ปัญหาอีกประการหนึ่งคือปัญหาน้ำเน่าเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาสภาพดินเสื่อมสภาพ ปัญหาสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือปัญหาการขาดช่วงการสืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของชาวสวนทุเรียนนนท์ เนื่องจากลูกหลานหันไปประกอบอาชีพ ความยุ่งยากในการประกอบอาชีพมีมากขึ้น ปริมาณเงินลงทุนจะต้องเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปเมื่อวิกฤติทางธรรมชาติคลี่คลายลง พฤติกรรมการบริโภคและการออมของครัวเรือนภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้ จึงส่งผลเชื่อมโยงสู่ระบบเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การวิเคราะห์และประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจจึงมีอาจมองข้ามความสำคัญของครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาทางด้านพฤติกรรมการบริโภคในภาคครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะคือบริโภคพอดีกับรายได้ บริโภคต่ำกว่ารายได้จนมีเงินเหลือเก็บ และบริโภคสูงกว่ารายได้จนทำให้ต้องกู้ยืม โดยพฤติกรรมการบริโภคลักษณะสุดท้าย จะส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนอันเป็นปัญหาพื้นฐาน ที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย ทั้งนี้สำหรับบุคคลที่มีความรู้ในการจัดการทางการเงินไม่เพียงพอที่จะจัดสรรรายได้และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของตน ประกอบกับการไม่พยายามก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทาง

เศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน อาจทำให้คนกลุ่มนี้ไม่สามารถปรับตัวในการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้อยู่ในวงเงินที่ตนมี จนก่อให้เกิดปัญหาความยากจนตามมา

เพื่อให้เกษตรกรได้รู้จักวางแผนการจัดสรรทรัพยากร (รายได้) และนำมาซึ่งประโยชน์(ความพอใจ)สูงสุด จึงเกิดแนวคิดที่อธิบายหลักการจัดสรรสิ่งต่างๆ คือ หลักเศรษฐศาสตร์ ตามทฤษฎี การบริโภคทางเศรษฐศาสตร์ของสำนักเคนส์(Keynes อ้างถึงวันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน,2539:73-153) อธิบายว่าการบริโภคของมนุษย์เริ่มต้นขึ้น แม้ยังไม่มีรายได้ เมื่อเติบโตในวัยทำงานการบริโภคก็จะขึ้นอยู่กับรายได้ โดย Keynes กล่าวว่า การบริโภค อัตราดอกเบี้ย ค่านิยมทางสังคม และอัตราการเพิ่มของคนในสังคม เพื่อนำปัจจัยเหล่านี้มาจัดการการบริโภคให้เกิดความสมดุลมากขึ้น

ตามแนวคิดของ Keynes มีข้อบกพร่องบางประการ คือ กำหนดให้ปัจจัยอื่นที่กำหนดการบริโภคคงที่ ยกเว้นรายได้ ดังนั้นการบริโภคจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อ รายได้เปลี่ยน ซึ่งประเด็นนี้ขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้แล้วทฤษฎีการบริโภคดังกล่าว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการบริโภคได้เพียงระยะสั้นเท่านั้น ดังนั้นแนวคิดการบริโภคในยุคต่อมา จึงได้ปรับปรุงแนวคิดให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

อย่างไรก็ดีในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้บริโภคแต่ละคนมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ทำให้ผู้บริโภคที่มีทรัพย์สินหรือมีรายได้ต่ำไม่สามารถกู้ยืมเงินได้อย่างเสรี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ข้อจำกัดสภาพคล่อง (Liquidity Constraints) จึงทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถนำเงินในอนาคตมาใช้ในปัจจุบันได้ ส่งผลให้ไม่สามารถรักษาระดับการบริโภคให้คงที่ตลอดช่วงชีวิตได้ นอกจากนี้แล้วหากผู้บริโภคไม่ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและขาดการมองสถานการณ์ไกล (Myopia) แต่กลับตัดสินใจโดยพิจารณาถึงทรัพยากรหรือรายได้ที่ตนเองมีอยู่ในระยะสั้นเท่านั้นไม่ได้คำนึงรายได้ถาวรดังเช่นทฤษฎีการบริโภคตามรายได้ถาวรในวงจรชีวิตแล้ว จะทำให้ระดับการบริโภคที่เลือกนั้น อาจไม่ใช่ระดับการบริโภคที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจรวมทั้งชีวิตสูง

นับว่าทฤษฎีการบริโภคตามรายได้ถาวรในวงจรชีวิต ถือเป็นแนวคิดที่อธิบายพฤติกรรมการบริโภคในระยะยาว แต่กลับมีข้อจำกัดข้างต้น นอกจากนี้แล้วประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้การบริโภคไม่เป็นไปตามทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตคือการออมไว้ในยามฉุกเฉิน เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพเศรษฐกิจมีความผันผวนมาก ทั้งความผันผวนจากอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน หรือจากราคาน้ำมัน ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อระดับการบริโภคจากเดิมที่พิจารณาจากรายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดช่วงชีวิตหรือรายได้ถาวร โดยได้หันมาตระหนักถึงความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งผู้บริโภคที่ลดลงนี้จะถูกเก็บเป็นเงินออม เราเรียกการออมที่เกิดจากการลดการบริโภคลงอันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนนี้ว่า “การออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน” (Precautionary Saving) ถึงแม้ว่าการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินจะมีส่วนช่วยรักษาระดับการบริโภคให้คงที่ตลอดช่วงชีวิต

การศึกษาเพื่อหาระดับการบริโภคที่เหมาะสมทั้ง Friedman และ Modigliani ตามทฤษฎีการบริโภคตามรายได้ถาวรในวงจรชีวิตนั้น ในกรณีประเทศไทยได้เริ่มตระหนักถึงผลกระทบของความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค ดังจะเห็นได้จากการที่ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ ได้จัดทำดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภค เพื่อกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรทั้งในด้านระดับการลงทุนและการผลิต

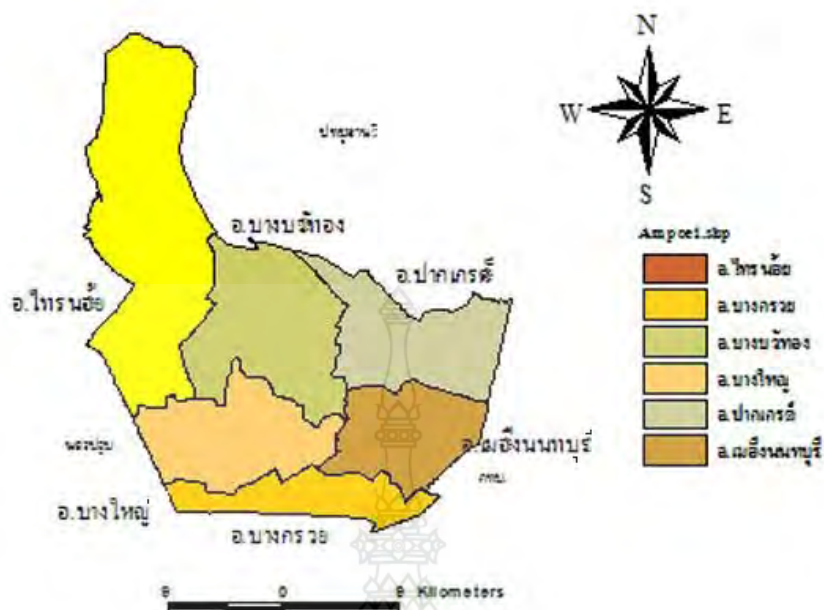
ดังนั้นงานศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินหรือไม่ครัวเรือนลักษณะใดที่มีพฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน และครัวเรือนที่ลักษณะที่แตกต่างกันจะมีการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า ครัวเรือนมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน จะเผชิญความไม่แน่นอนทางด้านรายได้ในระดับที่แตกต่างกันอย่างไร และครัวเรือนแต่ละลักษณะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินอย่างไร เมื่อเผชิญกับความไม่แน่นอนด้านรายได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการความเสี่ยงและผลที่เกิดจากความเสี่ยงให้กับกลุ่มครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอน รวมทั้งยังทำให้ทราบถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน อันจะเป็นประโยชน์ให้ภาครัฐกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมหรือส่งเสริมปัจจัยดังกล่าว ในการรักษาระดับการออมภาคเอกชนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม นอกเหนือจากการใช้นโยบายทางการเงินด้านอัตราดอกเบี้ย

สภาพภูมิประเทศและสภาพทั่วไปของจังหวัดนนทบุรี

ขนาดที่ตั้งและอาณาเขต (สำนักงานจังหวัดนนทบุรี)

จังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย เป็นหนึ่งในจังหวัดปริมณฑล คือ นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 20 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 622,303 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 388,939.37 ไร่ (ร้อยละ 12.17 ตารางกิโลเมตร ของพื้นที่จังหวัดต่อพื้นที่ทั้งประเทศ 511,211.60 ตารางกิโลเมตร) ตั้งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 13 องศา 47 ลิปดา ถึงเส้นรุ้งที่ 14 องศา 04 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 15 ลิปดา ถึง 100 องศา 34 ลิปดาตะวันออก แยกเขตพื้นที่เป็นรายอำเภอได้ดังนี้

อำเภอเมืองนนทบุรี	มีพื้นที่	77.018	ตารางกิโลเมตร
อำเภอปากเกร็ด	มีพื้นที่	89.023	ตารางกิโลเมตร
อำเภอบางกรวย	มีพื้นที่	57.408	ตารางกิโลเมตร
อำเภอบางใหญ่	มีพื้นที่	96.398	ตารางกิโลเมตร
อำเภอบางบัวทอง	มีพื้นที่	116.439	ตารางกิโลเมตร
อำเภอไทรน้อย	มีพื้นที่	186.017	ตารางกิโลเมตร

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดนันทบุรี ที่มา : กระทรวงมหาดไทย

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดจังหวัดปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา
ทิศใต้	ติดจังหวัดกรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดนครปฐม

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ตามลักษณะภูมิศาสตร์ของจังหวัดนันทบุรีมีแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งพื้นที่ของจังหวัดออกเป็น 2 ส่วน ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคูคลองทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่เกิดจากการขุดมาขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากเชื่อมติดต่อกัน โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนที่ห่างจากแม่น้ำและลำคลองก็จะเป็นสวนและไร่นา ซึ่งมักจะมีน้ำท่วมเสมอ แต่ในปัจจุบันพื้นที่ของจังหวัดในบางอำเภอซึ่งเคยเป็นสวนผลไม้ต่างๆ และมีการติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงเป็นโครงการจัดสรรสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยและบางส่วนก็เป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของ อำเภอปากเกร็ด อำเภอเมือง และอำเภอบางบัวทอง

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดนนทบุรีมีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วยฤดูฝน ฤดูหนาวและฤดูร้อน เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีความแตกต่างของระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย สภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะค่อนข้างสม่ำเสมอตลอดพื้นที่ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25 องศาเซลเซียส จำนวนวันฝนตก 77 วัน ฝนตกมากที่สุดในช่วงเดือนกันยายน วัดได้ 236.6 มิลลิเมตร เดือนตุลาคม ที่อำเภอปากเกร็ด มีจำนวนวันที่ฝนตกมากที่สุด 17 วัน ปริมาณน้ำฝน 318.7 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี โดยเฉลี่ยประมาณ 1,130.9 มิลลิเมตร

ทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี)

1. ลักษณะดินในจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอยู่ในอำเภอต่างๆ ดังนี้

1.1 ดินชุดบางเขน (Bn) เป็นดินที่เกิดจากตะกอนของน้ำกร่อยที่ถูกพัดมาทับถมกันทุกปี พบตามบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอดชั้นดิน สีของดินเป็นสีเทาดำ หรือดำ ดินชั้นล่างสีเทาหรือน้ำตาลปนเทา จุดสีน้ำตาลแดงปนเหลือง จะพบในดินชั้นล่างๆ ดินบน pH 5 – 6 ดินล่าง pH 4 – 4.5 การระบายน้ำไม่ดี ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เหมาะสมสำหรับทำนา แต่ถ้ายกทรงปรับปรุงดิน ก็สามารถปลูกไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ได้เป็นอย่างดี ให้ผลตอบแทนสูงกว่าปลูกข้าว พบอยู่ในอำเภอเมือง ไทรน้อย บางใหญ่ บางกรวย และปากเกร็ด

1.2 ดินชุดธนบุรี (Tb) เป็นดินที่เกิดจากตะกอนของน้ำทะเลที่ถูกพัดมาทับถมกันทุกปี พบบริเวณที่ริมคลอง โดยเฉพาะบริเวณสวนผลไม้ที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล ดินบน pH 7 ดินล่างค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ของดินดีมาก โดยเฉพาะสวนผลไม้ สวนผักพบอยู่ในอำเภอบางบัวทอง บางใหญ่ บางกรวย และปากเกร็ด

1.3 ดินชุดบางกอก (BK) เป็นดินที่เกิดจากตะกอนของน้ำทะเลที่ถูกพัดมาทับถมกันทุกปี พบตามบริเวณพื้นที่ทรายที่ห่างจากชายฝั่ง เนื้อดินเหนียวตลอด ดินบน pH 5 – 5.6 ดินล่าง pH 6.5 – 8 การระบายน้ำค่อนข้างเลว เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ดีมาก โดยเฉพาะในการทำนาให้ผลผลิตสูง ถ้ามีน้ำเพียงพอ บางแห่งยกทรงปลูกผัก ไม้ตัดดอก ผลไม้ พบในพื้นที่อำเภอเมืองบางใหญ่ บางกรวย และปากเกร็ด

1.4 ดินชุดบางเลน (BL) ลักษณะดินคล้ายดินชุดธนบุรี พบในพื้นที่อำเภอไทรน้อย บางบัวทอง และบางใหญ่

1.5 ดินชุดรังสิต (RS) ลักษณะดินคล้ายดินชุดบางเขน พบในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง

1.6 ดินชุดเสนา (Sc) มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย พบในพื้นที่อำเภอไทรน้อย และปากเกร็ด

1.7 ดินชุดองครักษ์ (Cc) มีพื้นที่เพียงเล็กน้อย พบในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง

2. แหล่งน้ำที่ใช้สำหรับการเกษตร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา คลอง หนองน้ำ บึง ธรรมชาติ ซึ่งกระจายอยู่เกือบทุกพื้นที่ดังนี้

2.1.1 อำเภอเมืองนนทบุรี คลองสวย คลองบางธรณี คลองบางซื่อ คลอง แม่น้ำอ้อม ฯลฯ

2.1.2 อำเภอปากเกร็ด คลองบางตลาด คลองบางพูด คลองบางใหม่ คลองบ้านแหลม คลองพระอุดม คลองช้อย คลองบ้านใหญ่ คลองกลางพิบ คลองบางตะไนย์ ฯลฯ

2.1.3 อำเภอบางกรวย คลองศาลเจ้า คลองแม่น้อย คลองบางม่วง คลองใน คลองพระพิมล คลองลากค้อน ฯลฯ

2.1.4 อำเภอบางใหญ่ คลองบางใหญ่ คลองโสน คลองบางไทร คลองเสาธงหิน คลองบางคูวัด คลองวาเดียว คลองขุนเจิน ฯลฯ

2.1.5 อำเภอไทรน้อย คลองหนึ่ง คลองห้าร้อย คลองขุนศรี คลองหม่อมแย้ม คลองราษฎร์นิยม คลองพามอน คลองสิบสอง คลองผู้ใหญ่ชั้น ฯลฯ

2.2 แหล่งน้ำชลประทาน พื้นที่การเกษตรในจังหวัดนนทบุรีกว่าร้อยละ 90 เป็นพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชลประทานขนาดใหญ่ 2 โครงการ คือ

2.2.1 โครงการชลประทานพระยาบันลือ คลุมพื้นที่ของอำเภอไทรน้อย บางบัวทอง และปากเกร็ดเป็นบางส่วน

2.2.2 โครงการชลประทานพระพิมล คลุมพื้นที่ของอำเภอบางใหญ่ บางกรวย และบางบัวทองเป็นส่วนใหญ่

การชลประทานในเขตจังหวัดนนทบุรี เป็นชลประทานน้ำที่มาจากจังหวัดอื่น คือ อ่างทอง อยุธยา และปทุมธานี ไม่มีระบบการจ่ายน้ำจากชลประทานโดยตรง ฉะนั้นเกษตรกรจะต้องสูบน้ำเข้าไปใช้ในไร่นานอกจากนี้ยังสามารถรับน้ำได้จากแม่น้ำเจ้าพระยา คลอง หล่องน้ำ บึง ธรรมชาติ ซึ่งกระจายอยู่เกือบเต็มพื้นที่ ทำให้เกษตรกรสามารถทำเกษตรได้ตลอดทั้งปี

3. แหล่งน้ำใต้ดิน พื้นที่ของจังหวัดนนทบุรีมีแหล่งน้ำใต้ดินในปริมาณน้อย (1.30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่มีคุณภาพปานกลาง น้ำกร่อยมีตะกอนของสนิมเจือปนครอบคลุมพื้นที่อำเภอไทรน้อย บางบัวทอง บางใหญ่ และบางกรวย

ข้อมูลจำนวนครุเรือและจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี

1. อำเภอเมืองนนทบุรี มีครุเรือเกษตรกร 1,264 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 370 ราย
2. อำเภอปากเกร็ด มีครุเรือเกษตรกร 1,612 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 322 ราย
3. อำเภอบางกรวย มีครุเรือเกษตรกร 1,747 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 123 ราย
4. อำเภอบางใหญ่ มีครุเรือเกษตรกร 2,863 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 85 ราย
5. อำเภอบางบัวทอง มีครุเรือเกษตรกร 1,850 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 19 ราย
6. อำเภอไทรน้อย มีครุเรือเกษตรกร 4,129 ครุเรือ แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 16 ราย (สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี)

เนื่องจากพื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีลดลงมาก อีกทั้งสภาพของสวนยังเป็นสวนเก่า ต้นทุเรียนมีอายุมากประมาณ 30 – 50 ปี ซึ่งให้ผลผลิตน้อยลง เนื่องจากเกษตรกรละเลย สภาพสวนทรุดโทรม ต้นทุเรียนลำต้นสูงใหญ่มีกิ่งก้านใบน้อย ยากแก่การบำรุงดูแลรักษา รวมทั้งปัญหาจากศัตรูพืช โรคแมลง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ทวีความรุนแรงขึ้นโดยลำดับ ดังนั้นจังหวัดนนทบุรีจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาฟื้นฟูและอนุรักษ์สวนทุเรียนให้คงอยู่และขยายพื้นที่ให้มากขึ้น จึงได้มีการรวมจัดทำโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูทุเรียนนนท์เพื่อดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของทุเรียนจังหวัดนนทบุรีต่อไป โดยหนึ่งในโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูทุเรียนนนท์ก็คือ โครงการจัดตั้งกลุ่มชมรมผู้อนุรักษ์ทุเรียนจังหวัดนนทบุรีขึ้นในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 โดยงบประมาณสนับสนุนจากทางจังหวัดทั้งสิ้น 472 คน (สำนักงานเกษตรกรจังหวัดนนทบุรี, 2549) โดยแบ่งเป็น ประกอบด้วยสมาชิกจากอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย อำเภอเมือง อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย

ทุกๆ หนึ่งเดือนกลุ่มชมรมผู้อนุรักษ์ทุเรียนจังหวัดนนทบุรีจะมีการประชุมเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแยกตามรายอำเภอ เพื่อรับนโยบาย แผนงาน รวมถึงสิ่งของสนับสนุนต่างๆ จากทางจังหวัดไม่ว่าจะเป็น กิ่งพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีหรืออุปกรณ์เกษตรต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเกษตรกรในการทำสวนทุเรียนด้วย ทั้งนี้จะมีประธานชมรมระดับอำเภอเป็นผู้นำในการประชุม และประธานชมรมระดับอำเภอของแต่ละอำเภอ จะนำข้อมูลต่างๆ มาประชุมร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปอีกครั้งในปัจจุบันมีทุเรียนเพียงไม่กี่พันธุ์เท่านั้นที่ได้รับความนิยมในท้องตลาด เช่น หมอนทอง ก้านยาว ชะนี และกระดุมทอง ทุเรียนจัดเป็นผลไม้เมืองร้อน ชอบอากาศร้อนชื้น ปกติจะเจริญได้ดีในสภาพพื้นที่ที่มีความชื้นในอากาศร้อยละ 75 – 80 มีฝนตกสม่ำเสมอ ปีละประมาณ 1,600 – 4,000 มิลลิเมตรอุณหภูมิเฉลี่ย 24 – 30 องศาเซลเซียส ชอบดินร่วนซุยมีการระบายน้ำดี ความเป็นกรดต่าง (pH) ของดินประมาณ 5.0 – 6.5 หน้าดินมีความลึกไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร ทุเรียนสามารถทนความเค็มได้ไม่เกินร้อยละ 0.02 ปกติขึ้นได้ในพื้นที่ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเล 2,000 – 3,000 ฟุต ถ้าพื้นที่สูงกว่านี้ทุเรียนจะไม่ให้ผลผลิต

ลักษณะโดยทั่วไปของทุเรียน คือเป็นผลไม้ขนาดกลางหรือค่อนข้างสูง ลำต้นตั้ง เนื้อไม้อ่อนแต่เหนียว ใบกว้าง 2 – 3 นิ้ว ยาวประมาณ 6 – 8 นิ้ว ปลายมนและเป็นแบบใบเลี้ยงคู่ หลังใบมีสีเขียวเป็นมัน ใต้ใบเป็นสีน้ำตาล ก้านใบมีสีน้ำตาลยาว 1 นิ้ว ใบจะเรียบแบบใบสลับ ดอกใหญ่แบบสมบูรณ์เพศ คล้ายรูปประฆัง ผลี้ออกตามโคนกิ่งหรือลำต้น โดยในข้อแรกจะผลิตหรือแตกเป็นตุ่มเล็กๆ อยู่ตามขอบตาก็แล้วจึงขยายเป็นดอกตูมสีเหลือง จากนั้นจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลปนเหลือง มีกลิ่นหอม และกลายเป็นผลในที่สุด ผลมีลักษณะกลมหรือกลมรีค่อนข้างใหญ่ที่เปลือกมีหนามรูปกรวย ผลมีลักษณะเป็นพุ่มีประมาณ 3 – 5 พู ภายในพุ่มีเมล็ดและเนื้อ เมล็ดและเนื้อของทุเรียนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์นั้นๆ รสชาติหวาน กลิ่นค่อนข้างแรง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของภาคครัวเรือน กรณีศึกษาเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี โดยพิจารณาจากการตอบสนองของการบริโภคที่มีต่อความไม่แน่นอนของรายได้
2. ศึกษาพฤติกรรมการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินภาคครัวเรือนที่แบ่งตาม อายุ ลักษณะรายได้ ระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิง

สมมติฐานการศึกษา

1. ครัวเรือนมีการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน
2. ครัวเรือนที่แบ่งตามอายุ ลักษณะรายได้ ระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิง มีการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน
3. ครัวเรือนที่แบ่งตามอายุ ลักษณะรายได้ ระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิง มีระดับการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินที่แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานดังนี้
 - ครัวเรือนที่อยู่ในวัยทำงานมีการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในวัยเกษียณอายุ
 - ครัวเรือนที่มีรายได้ประจำมีการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินน้อยกว่าครัวเรือนที่ไม่มีรายได้ประจำ
 - ครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับสูงมีการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินน้อยกว่าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับต่ำ
 - ครัวเรือนที่มีขนาดใหญ่มีการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินน้อยกว่าครัวเรือนขนาดเล็ก
 - ครัวเรือนที่มีจำนวนผู้พึ่งพิงมากมีการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินน้อยกว่าครัวเรือนที่มีผู้พึ่งพิงน้อย

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2557
2. การบริโภคในการศึกษานี้จะไม่รวมการบริโภคในสินค้าคงทน เนื่องจากส่งผลต่ออัตราประโยชน์มากกว่าช่วงเวลา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรการวิจัยในครั้งนี้ คือ เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 935 ราย กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี โดยใช้อัตราร้อยละต่อจำนวนประชากร

นิยามศัพท์

ภาคครัวเรือน หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปกันอยู่ด้วยกันและใช้สิ่งอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การดำรงชีพร่วมกัน โดยจะรวมรายได้เข้าด้วยกันหรือไม่ก็ได้ และจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันฉันญาติมิตรหรือไม่ก็ได้ หรือบุคคลที่อยู่คนเดียวโดยไม่ได้อยู่และใช้สิ่งของอุปโภคบริโภคร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนครอบคลุมถึงกิจการของเอกชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน ที่ไม่ได้อยู่ในรูปบริษัทและเป็นสถาบันที่ไม่แสวงหากำไร

การออมของครัวเรือน หมายถึง ส่วนที่เหลือจากรายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือนที่หักด้วยภาษีเงินได้และหักด้วยรายจ่ายของครัวเรือน

รายได้พึงจ่าย หมายถึง รายได้รวมของครอบครัวหรือครัวเรือนที่หักด้วยภาษีเงินได้และค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่ต้องจ่ายออกไป

ประโยชน์ของผลการวิจัย

1. ให้ทราบความไม่แน่นอนของรายได้ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน และครัวเรือนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียนใช้ในการวางแผนจัดการความเสี่ยงและผลที่เกิดจากความเสี่ยงให้กับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอน
2. เป็นข้อมูลให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการออมไว้ในยามฉุกเฉินอันจะเป็นประโยชน์ต่อภาคครัวเรือนของเกษตรกร ในการควบคุมปัจจัยดังกล่าวในการรักษาระดับการออมในระดับที่เหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและการออมของรายได้ไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่แน่นอนของชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ได้นำทฤษฎีรายได้ถาวรของ Friedman และการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา รายละเอียดของทฤษฎีมีดังนี้

ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption)

ทฤษฎีนี้ถูกเสนอขึ้นครั้งแรกโดย Milton Friedman ในผลงานการวิจัยเรื่อง A Theory of Consumption Function เมื่อปี ค.ศ. 1957 Friedman เป็นนักเศรษฐศาสตร์อีกท่านที่ไม่เห็นด้วยกับ John Maynard Keynes ที่ว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในเวลาใดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้สมบูรณ์ในเวลานั้น แต่ Friedman เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่า พร้อมนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร (permanent income) และรายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption) และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption)

ฟรีดแมนได้เสนอทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวรขึ้นในปี ค.ศ. 1957 โดยเขามีความเห็นว่าเป็นระยะยาวการบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ถาวรในสัดส่วนที่คงที่ ดังสมการ

$$\begin{aligned} c &= ky^D \\ k &= \text{สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้} \\ y^D &= \text{รายได้ถาวร} \end{aligned}$$

ตามทฤษฎีของฟรีดแมน รายได้ถาวร (permanent income) หมายถึง รายได้เฉลี่ยระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ที่เป็นมนุษย์ และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ นั่นคือ รายได้เฉลี่ยที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานและจากสินทรัพย์อื่นๆ ที่บุคคลถือไว้ อย่างไรก็ตามในงวดเวลาหนึ่งๆ รายได้ที่เกิดขึ้นอาจจะแตกต่างไปจากรายได้ถาวรได้ เพราะมีรายได้ชั่วคราว (transitory income) เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรายได้ในระดับส่วนบุคคลหรือในระดับส่วนรวม ดังนั้นจึงได้

โดย

$$Y = Y^p + Y^t$$

Y = รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง

Y^p = รายได้ถาวร

Y^t = รายได้ชั่วคราว

รายได้ชั่วคราวที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งนี้อาจจะมีค่าเป็นบวกหรือเป็นลบก็ได้ แต่ในระยะยาวแล้ว ค่าบวกและค่าลบจะชดเชยกันได้พอดี ดังนั้นในระยะยาวรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดก็ตามจะเป็นรายได้ถาวรเท่านั้น

รายได้ถาวรในงวดเวลาใดจะเป็นฟังก์ชันกับรายได้ถาวรในอดีต และส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ นั่นคือ

$$Y_t^p = y_{t-1}^p + a(y_t^t - y_{t-1}^p); 0 < a < 1$$

ส่วนทางการบริโภคที่เกิดขึ้นในงวดเวลาใดก็เช่นเดียวกันกับทางการรายได้ กล่าวคือ การบริโภคที่เกิดขึ้นจะประกอบด้วยการบริโภคถาวรและการบริโภคชั่วคราว นั่นคือ

โดย

$$C = C^p + C^t$$

C = การบริโภคที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง

C^p = การบริโภคถาวร

C^t = การบริโภคชั่วคราว

ฟริตแมนได้มีข้อสมมติว่า ไม่มีสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างรายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว ระหว่างการบริโภคถาวรกับการบริโภคชั่วคราว และระหว่างการบริโภคชั่วคราวกับรายได้ชั่วคราว หมายความว่าแนวโน้มในการบริโภคจากรายได้ชั่วคราวจะเป็นศูนย์ ดังนั้น รายได้ชั่วคราวจะแปรผันโดยตรงกับการออม และเมื่อพิจารณาแนวโน้มเอียงการออมส่วนเพิ่ม (Marginal Propensity to Save: MPS) จะพบว่าแนวโน้มเอียงการออมส่วนเพิ่ม (MPS) ที่ได้จากรายได้ชั่วคราวจะมีค่ามากกว่ารายได้ถาวร

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analysis Consumer Behavior)

เป็นการค้นหาหรือวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของการซื้อและการใช้ของผู้บริโภคเพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภค คำตอบที่ได้จะช่วยให้นักการตลาดสามารถจัดกลยุทธ์การตลาด (marketing strategies) ที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (culture factors) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคที่กว้างและลึกมากที่สุด โดยพิจารณาถึงบทบาททางวัฒนธรรม วัฒนธรรมย่อย และชั้นทางสังคม

1.1 วัฒนธรรม เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สุดในการกำหนดความต้องการและพฤติกรรมของคนเรา เด็กที่กำลังเจริญเติบโตจะเรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆ ในเรื่องค่านิยมการรับรู้ความพึงพอใจ และพฤติกรรมผ่านทางสถาบันครอบครัวและสถาบันหลักอื่นๆ ซึ่งเป็นการหล่อหลอมวัฒนธรรมกับชีวิตของเขาและจะติดตัวเขาต่อไป

1.2 วัฒนธรรมย่อย แต่ละวัฒนธรรมยังประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อย ซึ่งเป็นตัวกำหนดการจำแนกลักษณะและกระบวนการทางสังคมเฉพาะอย่าง สำหรับสมาชิกในสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมย่อยหมายถึงรวมถึงชนชาติ ศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มภูมิภาค มีวัฒนธรรมย่อยหลายวัฒนธรรมที่ประกอบกันขึ้นเป็นส่วนตลาดที่มีความสำคัญ ซึ่งนักการตลาดจะต้องออกแบบผลิตภัณฑ์และโปรแกรมการตลาดของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดดังกล่าว

1.3 ชั้นทางสังคม ชั้นทางสังคมเป็นการแบ่งชั้นทางสังคมที่มีความเป็นหนึ่งเดียวและความคงทนถาวร โดยจะมีการปกครองตามลำดับชั้นและสมาชิกจะมีค่านิยม ความสนใจ และพฤติกรรมแบบเดียวกัน ชั้นทางสังคมมีลักษณะหลายประการด้วยกันคือ ประการแรก คนที่อยู่ในแต่ละชั้นสังคมมักมีแนวโน้มแห่งพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันมากกว่าคนที่มาจากชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน ประการที่สอง คนเราจะถูกมองหรือเข้าใจว่าครอบครัวฐานะที่เหนือกว่าหรือด้อยกว่าไปตามชั้นทางสังคมของพวกเขา ประการที่สาม ชั้นทางสังคมของคนเราสามารถบ่งชี้ได้จากตัวแปรหลายประการ เช่น อาชีพการงาน รายได้ ความมั่งมี การศึกษาและแนวโน้มของค่านิยมของคนนั้นๆ มากกว่าดูจากตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพียงประการเดียว ประการที่สี่ ปัจเจกชนสามารถโยกย้ายจากชั้นทางสังคมหนึ่งไปยังอีกชั้นหนึ่งไม่ว่าสูงหรือต่ำลงได้ตลอดช่วงอายุขัยของเขาและขอบเขตของการโยกย้ายนั้นจะทำได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเคร่งครัดของการแบ่งลำดับชั้นทางสังคมของสังคมนั้น

2. ปัจจัยทางสังคม (social factors) ประกอบด้วยกลุ่มอ้างอิง ครอบครัว และสถานภาพ

2.1 กลุ่มอ้างอิง กลุ่มอ้างอิงของคนเราประกอบไปด้วย กลุ่มทั้งหมดที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมของคนเรา ซึ่งกลุ่มที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคคลนั้นๆ เรียกว่ากลุ่มสมาชิกสภาพ เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งบุคคลนั้นมีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างต่อเนื่องและไม่เป็นทางการ ส่วนกลุ่มที่เราต้องการเข้าไปเป็นสมาชิกนั้นเรียกว่ากลุ่มไฝ่ฝัน และกลุ่มที่มีค่านิยมหรือพฤติกรรมไม่เป็นที่ยอมรับทำให้บุคคลนั้นต้องการหลีกเลี่ยงเรียกว่า กลุ่มไม่พึงประสงค์

2.2 ครอบครัว เป็นองค์การซื้อของผู้บริโภคที่สำคัญที่สุดในสังคม สมาชิกครอบครัวประกอบกันขึ้นกลุ่มอ้างอิงแบบปฐมนิยมที่มีอิทธิพลมากที่สุด ซึ่งสามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างครอบครัวที่อยู่ในชีวิตผู้ซื้อได้เป็น ครอบครัวแห่งความโน้มเอียง ประกอบด้วย พ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ของบุคคลหนึ่ง บุคคลนั้นได้รับความโน้มเอียงจากศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนจิตสำนึกเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายส่วนตัว คุณค่าของตนเองและความรักจากพ่อแม่ตน อิทธิพลต่างๆ จะมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ ถึงแม้ว่า

บุคคลนี้จะไม่มีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ของตนเองแล้ว ส่วนครอบครัวแห่งการให้กำหนด คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา และบุตร ในครอบครัวแบบนี้จะมีบทบาทและอิทธิพลด้านความสัมพันธ์ของสามี ภรรยา และลูกๆ ที่มีต่อการซื้อผลิตภัณฑ์และบริการที่มีอยู่หลากหลาย

2.3 บทบาทและสถานภาพ บุคคลผู้หนึ่งจะมีส่วนร่วมในกลุ่มต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตของเขา เช่น กลุ่มครอบครัว ชมรม องค์กร ซึ่งตำแหน่งของบุคคลนั้นในแต่ละกลุ่มสามารถได้รับการกำหนดบทบาทและสถานภาพของตัวเอง บทบาทหนึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้ถูกคาดหวังให้ทำการในแต่ละบทจะมีสถานภาพติดตัวไปด้วย

3. ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ลำดับชั้นวงจรชีวิตและอายุของผู้ซื้อ อาชีพ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ รูปแบบการดำเนินชีวิต รวมถึงบุคลิกภาพและความคิดเกี่ยวกับตัวเอง

3.1 เพศ ความแตกต่างทางด้านเพศ ทำให้มีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน โดยจะเห็นว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ให้ความสำคัญด้านความสวยงาม จึงต้องการผลิตภัณฑ์เพื่อความสวยงามมากกว่าเพศชาย เป็นต้น

3.2 อายุและลำดับชั้นในวงจรชีวิต คนเราจะซื้อสินค้าและบริการแตกต่างกันไปตลอดช่วงชีวิตของตน พวกเขากินอาหารสำหรับทารกในช่วงปีแรกๆ และอาหารทั่วไปในช่วงปีของการเจริญเติบโตและสูงวัย และรับประทานอาหารควบคุมน้ำหนักในช่วงปีต่อมา มา รวมถึงรสนิยมของคนเราในเรื่อง เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และการสนทนาก็ยังมีความเกี่ยวข้องกับอายุขัยของพวกเขาด้วย

3.3 บุคลิกภาพและความคิดเกี่ยวกับตนเอง คนเราแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพที่โดดเด่น ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อของเขา บุคลิกภาพ หมายถึง บุคลิกลักษณะทางจิตที่โดดเด่นของบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งนำไปสู่ความสอดคล้องเชิงสัมพันธ์และปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น

3.4 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเลือกผลิตภัณฑ์ของบุคคลหนึ่งๆ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของคนๆ นั้นอย่างมาก สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของคนเราจะประกอบด้วยรายได้ที่สามารถใช้สอยได้ การออมและทรัพย์สิน หนี้สิน อำนาจในการกู้ยืม และทัศนคติต่อการใช้และการออม

3.5 การศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีกว่าผู้มีการศึกษาน้อย เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีรายได้เฉลี่ยมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทำให้สามารถเลือกบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพที่ดีกว่าได้

3.6 อาชีพการงาน อาชีพของบุคคลหนึ่งๆ จะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริโภคของเขา เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น คนงานประเภทใช้แรงงานจะซื้อเสื้อผ้า รองเท้าสำหรับใส่ทำงาน ซื้ออาหารกล่องสำหรับมือเที่ยง ในขณะที่ประธานบริษัทจะซื้อสุทราคารแพง เดินทางโดยเครื่องบิน ด้วยเหตุนี้การตลาดจึงต้องพยายามแยกแยะกลุ่มอาชีพที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์และบริการสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วไป

3.7 รูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลหนึ่งๆ คือรูปแบบการดำเนินชีวิตในโลกที่แสดงออกในรูปของกิจกรรม ความสนใจและความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตต่างๆ ของเขาจะแสดงออกถึง “ตัวบุคคลนั้น” ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของเขาทั้งหมด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมในภาคเกษตรในอดีตนั้น ได้มีการศึกษาไว้มากพอสมควรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยปัจจัยที่มีผลต่อเงินออม กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาและผลที่ได้จากการศึกษานั้นจะมีความแตกต่างกันและเหมือนกันบ้าง โดยสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

พาวิช รัตนโกมล (2526) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า รายได้และการมีอสังหาริมทรัพย์ในครอบครองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออม แต่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออม ความแตกต่างของพื้นที่มีผลต่อระดับการออมทรัพย์ โดยครัวเรือนในเขตเทศบาลมีแนวโน้มในการออมทรัพย์มากกว่าครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ส่วนการถือสินทรัพย์ทางการเงินไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการออมของครัวเรือน

มงคล เจรา (2535) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคกลางของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า รายได้และขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออม ขณะที่การถือสินทรัพย์ทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการออม ส่วนการศึกษาการมีและไม่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง พบว่าในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบนอก ครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองมีผลทำให้การออมลดลง ส่วนในเขตภาคกลางทั้งหมดไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีบ้านและที่ดินไม่มีผลต่อการออม สำหรับความแตกต่างของพื้นที่ของครัวเรือน โดยแบ่งเป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาล มีผลทำให้พฤติกรรมการออมของครัวเรือนมีความแตกต่างกัน โดยการออมโดยเฉลี่ยของครัวเรือนในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล

Supan (2535) ได้วิเคราะห์รูปแบบการออมและการบริโภคของผู้สูงอายุในเยอรมนี โดยศึกษารูปแบบการออมตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิต (Life cycle model) โดยแบ่งช่วงอายุออกเป็น 8 ช่วง คือ กลุ่มอายุ 50 – 54 ปี กลุ่มอายุ 55 – 59 ปี กลุ่มอายุ 60 – 62 ปี กลุ่มอายุ 63 – 65 ปี กลุ่มอายุ 66 – 69 ปี กลุ่มอายุ 70 – 74 ปี กลุ่มอายุ 75 – 79 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 80 ปี ผลการศึกษาค้นพบว่า การออมของ

ครัวเรือนจะลดลงจากช่วงอายุ 50 – 54 ปี จนถึงช่วงอายุ 66 – 69 ปี โดยหลังจากนั้นตั้งแต่ช่วงอายุ 70 ปี ขึ้นไป การออมจะกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้งและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงอายุ 80 ปี ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีวัฏจักรชีวิต โดยให้เหตุผลที่ทำให้การออมเพิ่มสูงขึ้นว่าผู้สูงอายุมีแรงจูงใจในการสะสมเงินออมเพื่อมรดกต่อทายาทต่อไป

โสภา คงธนาคมรัฎกิจ (2538) ทำการศึกษาอุปสงค์การประกันชีวิตของครัวเรือนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ต่อเบี้ยกรมธรรม์ประกันชีวิตโดยตรงของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ รายได้ของครัวเรือนที่มีสังหาริมทรัพย์ สำหรับครัวเรือนนอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัจจัยที่กำหนดคือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน ประเภทสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ประเภทของอาชีพ เพศ อายุ และจำนวนสาขาของบริษัทประกันชีวิตในแต่ละจังหวัด

Alessie and Kapteyn (2542) ได้วิเคราะห์การออมของผู้เกษียณอายุจากการทำงานของประเทศเนเธอร์แลนด์ วิเคราะห์ข้อมูลภายใต้ทฤษฎีวัฏจักรชีวิต โดยประเทศเนเธอร์แลนด์มีระบบบำนาญชราภาพและมีสวัสดิการที่ครอบคลุมกับประชากรผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป ประมาณร้อยละ 99.4 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด จากผลการศึกษาพบว่าข้อมูลทั้ง 3 แหล่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เมื่ออายุของผู้สูงอายุสูงขึ้นยิ่งทำให้มีการสะสมเงินออมมากขึ้นผลการศึกษาที่ได้นี้ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีวัฏจักรชีวิต โดย Alessie ได้ให้เหตุผลว่าแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สูงอายุมีการออมมากขึ้น เนื่องมาจากความต้องการเก็บเงินไว้ให้เป็นมรดกแก่ทายาทและเพื่อใช้จ่ายยามเจ็บป่วย

ชารินทร์ ฉัตรไชยสิทธิกุล (2543) ได้วิเคราะห์รูปแบบการออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนโดยรวมของจังหวัดเชียงใหม่ คือ รายได้ของครัวเรือนขนาดของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกันกับการออม ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงและขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นเขตเมืองและเขตชนบท พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในเขตเมือง คือ รายได้ของครัวเรือนขนาดของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยรายได้และจำนวนผู้พึ่งพิงของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออม ส่วนขนาดของครัวเรือนและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออม ในเขตชนบทปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน โดยรายได้และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออม ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออม

เบญจมาศ ศิริกิจวัฒนา (2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริโภคมีลักษณะทางประชากรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และการมีบุตรที่แตกต่างกัน มีผลพฤติกรรมในการตัดสินใจทำประกันชีวิตแตกต่างกัน 2) ผู้บริโภคมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม ได้แก่ ระดับรายได้ อาชีพ ตำแหน่งที่ แตกต่างกันไป มีพฤติกรรมในการตัดสินใจทำประกันชีวิตแตกต่างกัน 3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทำประกันชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับการตัดสินใจทำประกันชีวิต 4) ทักษะคิดต่อการทำประกันชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับกลางกับการตัดสินใจทำประกันชีวิต และ 5) ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการประกันชีวิตมีอิทธิพลสำคัญในการอธิบายค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจทำประกันชีวิตของผู้บริโภคด้วย เช่น อายุ ระดับตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ติเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2547) ได้นำแบบจำลองเศรษฐมิติมาประยุกต์ใช้เพื่อประมาณการพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ผลการศึกษาจากแบบจำลองพบว่า รายได้ของครัวเรือนขนาดของครัวเรือน อายุ ภูมิภาค อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนและสถานะเศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือนมีผลต่อระดับพฤติกรรมการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ โดยรายได้ของครัวเรือนและอายุมีผลต่อการออมในทิศทางเดียวกันกับส่วนขนาดของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงข้าม ทำให้ได้ข้อสังเกตว่า ขนาดการออมของครัวเรือนมีความหลากหลายพอสมควร กลุ่มครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นกลุ่มเกษตรกรมีการออมต่อเดือนค่อนข้างน้อย ยกเว้น เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินของตนเองน้อยกว่า 2 ไร่ เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินของตนเองมากกว่า 40 ไร่ เกษตรกรที่เช่าที่ดินของผู้อื่นมากกว่า 20 ไร่ และประมงที่มีระดับการออมแตกต่างค่อนข้างสูง สำหรับกลุ่มอาชีพที่มีระดับการออมมากที่สุด ได้แก่ ผู้ประกอบการกิจการธุรกิจที่มีลูกจ้างของตนเอง รองลงมาเป็นกลุ่มอาชีพฝีมือชั้นสูง เช่น วิศวกร แพทย์ ที่ทำงานให้ตนเอง และกลุ่มอาชีพฝีมือชั้นสูง เช่น วิศวกร แพทย์ ที่ทำงานให้ผู้อื่น ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้มีความสามารถในการออมสูงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมือง

สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อัตราการเจริญเติบโตของ GDP และพฤติกรรมการออมของผู้ออมจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมของภาคครัวเรือน ส่วนตัวแปรที่เหลือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมภาคครัวเรือนและในส่วนตัวแปรอัตราดอกเบี้ยนั้นไม่สามารถอธิบายผลกระทบที่มีต่อการออมภาคครัวเรือนได้

ภูวสิทธิ์ สินไชยกิจ (2550) ได้ศึกษารูปแบบการออมภาคครัวเรือนในเขตเมืองและชนบทในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในเขตเมืองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม คือ รายได้จากการทำงานของครัวเรือน รายได้จากทรัพย์สินของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้า

คร่ำเรื้อนและหนี้สินของคร่ำเรื้อน โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการออม ตามลำดับ ส่วนมูลค่าทรัพย์สินและจำนวนผู้พึ่งพิงในคร่ำเรื้อนไม่มีอิทธิพลต่อการออม ในเขตชนบทพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม คือ รายได้จากทรัพย์สินของคร่ำเรื้อน รายได้จากการทำงานของคร่ำเรื้อน ระดับการศึกษาของหัวหน้าคร่ำเรื้อน อายุของหัวหน้าคร่ำเรื้อน หนี้สินของคร่ำเรื้อน จำนวนผู้พึ่งพิงในคร่ำเรื้อน ตามลำดับ แต่มูลค่าทรัพย์สินไม่มีอิทธิพลต่อการออมและจากการเปรียบเทียบการประมาณเงินออมของคร่ำเรื้อนในเขตเมืองและชนบท

สุกัญญา พูลสวัสดิ์กิติติกุล (2536) ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้และรายจ่าย และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางแสน ในปี พ.ศ. 2534 จำนวน 11 คณะ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 คน เป็นตัวแทนจากประชากรจำนวน 1,433 คน โดยการออกแบบสอบถาม และใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของอาจารย์ส่วนใหญ่มาจากเงินเดือนประจำ และอาจารย์ที่มีรายได้จากเงินเดือนประจำสูงขึ้นไปจะมีรายได้สูงขึ้นด้วย สำหรับรายได้ของครอบครัวอาจารย์ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป โดยอาจารย์ที่มีรายได้ในระดับขั้นต่ำกว่า 10,000 บาท จะมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำที่สุด และต่ำกว่าระดับขั้นรายได้อื่นๆ และในด้านรายจ่าย แบ่งเป็นรายจ่าย แบ่งเป็นรายจ่ายเกี่ยวกับปัจจัยสี่และค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ นอกเหนือปัจจัยสี่ปรากฏว่ารายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวสูงขึ้นตามระดับขั้นของรายได้ ยกเว้นอาจารย์ที่มีรายได้อยู่ในระดับขั้น 20,001 – 25,000 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัวน้อยกว่าอาจารย์ที่มีรายได้ในระดับขั้น 15,001 – 20,000 บาท เมื่อพิจารณาสัดส่วนของรายจ่ายของครอบครัว พบว่าอาจารย์ในทุกระดับขั้นของรายได้จะมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของครอบครัวเป็นค่าอาหาร และรองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่ถ้าแบ่งค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัจจัยสี่และนอกเหนือจากปัจจัยสี่แล้วนำมาเปรียบเทียบสัดส่วนค่าใช้จ่าย พบว่าค่าใช้จ่ายของครอบครัวอาจารย์จะเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัจจัยสี่ในสัดส่วนที่มากกว่า (มากกว่าร้อยละ 70) ค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากปัจจัยสี่ และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้และรายจ่าย ถ้านำรายได้ของอาจารย์เฉลี่ยต่อเดือนเปรียบเทียบกับรายจ่ายของครอบครัวต่อเดือนแล้ว พบว่าอาจารย์เกือบทุกขั้นของระดับรายได้มีรายจ่ายส่วนเกิน ยกเว้นระดับขั้นรายได้ 20,001 – 25,000 บาท และสูงกว่า 30,000 บาท แต่ถ้านำรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนเปรียบเทียบกับรายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าอาจารย์ในทุกระดับขั้นของรายได้จะมีรายได้ส่วนเกินเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของค่าใช้จ่ายของครอบครัวกับรายได้ทั้งสองกรณีแล้ว พบว่าครอบครัวของอาจารย์ที่อยู่ในระดับขั้นรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนการใช้จ่ายต่อรายได้สูงกว่าครอบครัวของอาจารย์ที่อยู่ในระดับรายได้สูงขึ้น และจากผลการวิเคราะห์ทางด้านรายได้จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอายุงานและระดับ

ความรู้ย่อมมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิเคราะห์ทางด้านค่าใช้จ่ายจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับรายได้ของครอบครัวอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากส่วนปัจจัยจำนวนสมาชิกในครอบครัวจะมีผลต่อค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ ยกเว้นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยเท่านั้นที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำสำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พบว่าปัจจัยอายุอาจารย์มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำ

เสวลักษณ์ ธรรมทีปกุล (2538) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. โดยปัจจัยเหล่านั้น ประกอบด้วย รายได้ ทรัพย์สินสุทธิ อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนผู้พักพิงในครัวเรือน ตลอดจนปัจจัยทางด้านแรงจูงใจในการออมของครัวเรือน ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ชรา หรือยามฉุกเฉิน และการออมเพื่อการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนหรือเพื่อการลงทุน ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ในการออม รูปแบบการออมของครัวเรือน และพฤติกรรมการฝากเงินกับสถาบันการเงินของครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ต่อไป

การศึกษาในส่วนแรกเป็นการศึกษาถึงลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจและการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ศึกษาโดยอาศัยตารางสถิติเบื้องต้นในการวิเคราะห์และได้อาศัยทฤษฎีสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ของเคนส์ สมมติฐานวัฏจักรชีวิตของแอนโดและโมติเกลียโนและงานศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทยเป็นแนวทางในการสร้างแบบจำลอง เพื่ออธิบายพฤติกรรมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ประเภทสมการเดียวและประมาณค่าทางเศรษฐกิจมิติ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวางในปี 2537 / 2538 ซึ่งได้จากแบบสอบถามพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ในรอบระยะเวลา 1 ปี ผลการศึกษาได้ใช้แบบจำลองสมการการออมประมาณค่าสมการการออมของครัวเรือนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ทั้งหมด ครัวเรือนแยกตามอาชีพ ครัวเรือนแยกตามจังหวัด ครัวเรือนเกษตรกรรมแยกตามรายได้ และครัวเรือนเกษตรกรรมแยกตามอายุหัวหน้าครัวเรือน

ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า รายได้เป็นปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ทุกกลุ่ม และค่าความยืดหยุ่นของเงินออมต่อรายได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าครัวเรือนที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีการออมที่แตกต่างกันมาก และทรัพย์สินสุทธิเป็นปัจจัยที่กำหนดการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเชิงลบ สำหรับอายุหัวหน้าครัวเรือนนั้นไม่มีผลในการกำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. แสดงว่าพฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานวัฏจักรชีวิต ส่วนระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนจุดมุ่งหมายในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย ชรา หรือยามฉุกเฉิน หรือเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพ มิใช่แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้การออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. เพิ่มขึ้น

นิตดา จันทร์มาศ (2546) ทำการวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของข้าราชการสำนักตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของรายได้และรายจ่ายของข้าราชการ สตง. และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้และรายจ่าย โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกแบบสอบถามข้าราชการ สตง. โดยเก็บตัวอย่าง 400 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา คือ ทฤษฎีรายได้สมบูรณ์ และทฤษฎีรายได้ถาวร

ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการมีรายได้จากเงินเดือนในสัดส่วนร้อยละ 73.88 – 85.14 รายจ่ายของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายนอกเหนือปัจจัยสี่ ปัจจัยที่กำหนดรายได้ คือ ปัจจัยอายุราชการ ปัจจัยระดับตำแหน่ง และปัจจัยคุณวุฒิการศึกษาที่บรรจุเข้ารับราชการ และเมื่อพิจารณาด้านรายจ่ายพบว่า ปัจจัยที่กำหนดรายจ่าย คือ ปัจจัยรายได้ทั้งหมดของครอบครัว ปัจจัยระดับตำแหน่ง และปัจจัยจำนวนสมาชิกในครอบครัว

สุวันดี พานิชสาส์น (2547) ทำการศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่าน บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมผ่าน บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ของประชากรในอำเภอพระพุทธบาท และเพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมในด้านวัตถุประสงค์ในการออมและการซื้อประกันชีวิต 2) เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่าน บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา โดยทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มประชากรในอำเภอพระพุทธบาท โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงนับความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ทำการทดสอบสมมติฐานโดยการใช้ไคสแควร์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออม ในด้านวัตถุประสงค์ในการออมและการซื้อประกันชีวิต

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 – 45 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหรือรับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท มีผู้อยู่ในอุปการะ 1 – 2 คน กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเลือกออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารทหารไทย ธนาคารออมสิน และ ธ.ก.ส. ตามลำดับ ส่วนธนาคารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนอกจากธนาคารกรุงศรีอยุธยาแล้ว ส่วนใหญ่เลือกใช้ธนาคารกสิกรไทยมากที่สุด สาเหตุของการเลือกออมเงินกับธนาคารกรุงศรีอยุธยา คือ ใกล้บ้านหรือใกล้ที่ทำงาน วัตถุประสงค์ในการออม เพื่อไว้ใช้เป็นเงินทุนในการประกอบธุรกิจ นอกจากการออมเงินผ่านธนาคารแล้วยังออมโดยการซื้อประกันชีวิต เล่นแชร์ ฝากสหกรณ์ และซื้อกองทุนรวม ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยามากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสังคมและจิตวิทยา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหา

ความสัมพันธ์พบว่า วัตถุประสงค์ในการออมมีความสัมพันธ์กับสถานภาพสมรส และจำนวนผู้อยู่ในอุปการะในระดับต่ำ ส่วนการซื้อประกันชีวิตมีความสัมพันธ์กับอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ การสมรสและระดับการศึกษาในระดับต่ำ

โรงพยาบาลกลาง กำหนดขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2441 โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้สร้างโรงพยาบาลสำหรับรักษาหญิงโสเภณีขึ้นที่หลังวัดโคก โดยเริ่มก่อสร้างในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2441 แต่เนื่องจากเมื่อสร้างโรงพยาบาลแล้วเสร็จ กรมสุขาภิบาล กระทรวงนครบาลไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ ในขณะเดียวกันพระราชบัญญัติป้องกันโรคทางกามก็ไม่ได้ประกาศใช้ กรมกองตระเวน กระทรวงนครบาล ซึ่งมีโรงพยาบาลกรมพลตระเวนอยู่แล้ว ณ ตำบลศาลาแดง มีจำนวนเตียงไม่พอเพียงต่อการให้บริการจึงมาขอเช่าเรือนโรงพยาบาลสำหรับรักษาหญิงโสเภณี ดังนั้นตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2443 กรมกองตระเวนจึงได้ย้ายโรงพยาบาลกรมพลตระเวนมาอยู่ที่เรือนโรงพยาบาลสำหรับรักษาหญิงโสเภณีริมถนนหลวงแห่งนี้ จากนั้นได้ตั้งชื่อว่าตรังพยาบาลกรมพลตระเวน จุดประสงค์ของโรงพยาบาลกรมพลตระเวนมีไว้เพื่อใช้รักษาพนักงานของกรมพลตระเวน หรือผู้บาดเจ็บที่ถูกทำร้ายและมีหนังสือส่งตัวจากกรมกองตระเวนเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2444 มีคนไข้ที่เป็นพลเรือนมารับการรักษาเพิ่มขึ้นกว่าเดิมทำให้มีคนเจ็บนอนรักษากันอย่างแออัด คนป่วยไม่ได้แยกโรค เจ้าหน้าที่มีไม่พอเพียง งบประมาณที่ได้รับจากกรมกองตระเวน กระทรวงนครบาลไม่พอเพียง จึงทำให้การบริการแย่งและมีประชาชนร้องเรียนมากขึ้น และในปีเดียวกันนี้ นายแพทย์พี.เอ. ไนติงเกล ได้ลาออกจากแพทย์ใหญ่กรมสุขาภิบาล และได้นายแพทย์เอช แคมป์เบลล์ ไฮเอต รักษาการแทนและดำรงตำแหน่งแทน

ในวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2458 นายแพทย์ไฮเอต ได้เสนอที่จะจัดตั้งหรือสร้างโรงพยาบาลใหญ่ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นโรงพยาบาลสำหรับรักษาโรคทั่วไป ส่วนสถานพยาบาลอื่นๆ ให้เป็นสาขาเพื่อส่งต่อผู้ป่วยมารับการรักษาที่โรงพยาบาลแห่งนี้ แต่ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2458 นายแพทย์ไฮเอต ได้เสนอให้มีการบริการจัดการใหม่โดยให้โรงพยาบาลกรมพลตระเวนรักษาเฉพาะเจ้าหน้าที่กรมพลตระเวน ส่วนคนป่วยที่เป็นพลเรือนให้ไปรักษาที่โรงพยาบาลอื่น เช่น โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ วชิรพยาบาลหรือโรงพยาบาลบางรัก แต่โรงพยาบาลดังกล่าวไม่สามารถรับคนไข้ได้ทั้งหมดจึงเสนอให้โอนและปรับปรุงโรงพยาบาลกรมพลตระเวนทั้งระบบ และให้เทียบเป็นโรงพยาบาลกลางชั่วคราวสำหรับรักษาพลเรือนทั่วไป และในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2458 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “โรงพยาบาลกลาง” ต่อมาในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2458 จึงได้โอนโรงพยาบาลกรมพลตระเวนมาอยู่ในบังคับบัญชาของกรมสุขาภิบาล

โรงพยาบาลกลางในปี พ.ศ. 2458 เปิดให้บริการประชาชน 5 แผนก คือ แผนกกลาง แผนกคนไข้นอก แผนกคนไข้ใน แผนกเภสัชกรรม และแผนกเอกซเรย์และตรวจสายตา 10 ปีต่อมากระทรวงนครบาลได้ถูกยุบรวมกับกระทรวงมหาดไทย และโรงพยาบาลกลางได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็น “กองโรงพยาบาลกลาง” ของกรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย ต่อมารัฐบาลได้กระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น คือ จัดให้มีการปกครองระบบเทศบาลขึ้น โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และ

ต่อมาได้ตั้งเทศบาลนครกรุงเทพตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครกรุงเทพ พ.ศ. 2479 และในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 กระทรวงมหาดไทยได้โอนโรงพยาบาลกลางให้แก่เทศบาลนครกรุงเทพ โดยมีส่วนบริหารเป็น 7 แผนก และในปี พ.ศ. 2491 ได้แบ่งแผนกออกเป็น 10 แผนก พ.ศ. 2498 ได้ปรับปรุงแผนกต่างๆ เป็น 12 แผนก ต่อมากรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยได้ยกฐานะมาเป็นกระทรวงสาธารณสุข โดยมีกรมการแพทย์ทำหน้าที่อำนวยการรักษาโรคร้ายแก่ประชาชน มีหน้าที่จัดตั้งและควบคุมโรงพยาบาล ดังนั้นในส่วนด้านวิชาการของโรงพยาบาลกลางจึงขึ้นกับกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ส่วนกิจการทางด้านธุรการยังคงขึ้นอยู่กับเทศบาลนครกรุงเทพ จนในปี พ.ศ. 2498 กรมการแพทย์จึงได้โอนกิจการทั้งหมดในด้านการปกครองบังคับบัญชาในด้านวิชาการให้แก่แพทย์ พยาบาล ตลอดจนพนักงานทั้งหมดของโรงพยาบาลกลาง ให้แก่เทศบาลนครกรุงเทพโดยเด็ดขาด

ปัจจุบันโรงพยาบาลกลางขึ้นอยู่กับสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร เป็นโรงพยาบาลขนาดตติยภูมิ สามารถรับผู้ป่วยได้ 434 เตียง และมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 ฝ่าย และ 1 กลุ่มบริการทางการแพทย์ และแบ่งกลุ่มบริการทางการแพทย์ออกเป็น 19 กลุ่ม ทั้งนี้โรงพยาบาลกลางมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการบำบัดรักษาผู้ป่วย การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและป้องกันโรค ส่งเสริมสนับสนุน ค้นคว้า และวิจัยทางการแพทย์ และปฏิบัติงานร่วมมือกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมายอยู่ โดยได้มีการปรับปรุงพัฒนาด้านบริการให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐในการให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

จากการตรวจสอบเอกสารเหล่านี้ ทำให้ได้แนวทางในการเลือกใช้แนวคิดทฤษฎี การเลือกสถิติที่เหมาะสม รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมกรมการบริโศคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อตอบปัญหาวิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 สํารวจจากจํานวนคร้วเรือนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี จํานวน 935 ราย ประกอบด้วย

อำเภอเมืองนนทบุรี	จํานวน 370 คร้วเรือน
อำเภอปากเกร็ด	จํานวน 322 คร้วเรือน
อำเภอบางกรวย	จํานวน 123 คร้วเรือน
อำเภอบางใหญ่	จํานวน 85 คร้วเรือน
อำเภอบางบัวทอง	จํานวน 19 คร้วเรือน
อำเภอไทรน้อย	จํานวน 16 คร้วเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากขนาดของประชากรตามขอบเขตที่กำหนด สามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรทั้งสิ้นจํานวน 935 คร้วเรือน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรเก็บข้อมูลดังนี้

$$\begin{aligned}
 M &= \frac{N}{1 + Ne^2} \\
 &= \frac{935}{1 + (935)(0.05)^2} \\
 &= 280 \text{ คร้วเรือน}
 \end{aligned}$$

M คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

E คือ ความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ผลจากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 280 ครั้วเรือน แต่เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลมากกว่าที่ควรคำนวณไว้เล็กน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลเป็นจำนวน 300 ครั้วเรือน

การเลือกตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้การเลือกตัวอย่างประเภทไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้านเทคนิค การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การแบ่งจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง 300 ครั้วเรือน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ตามพื้นที่ของครั้วเรือนเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี ดังตารางต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 การคำนวณหาสัดส่วนตัวอย่างจากประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนครั้วเรือน	สัดส่วน (ร้อยละ)
อำเภอเมืองนนทบุรี	370	118
อำเภอบางกรวย	322	103
อำเภอบางใหญ่	123	39
อำเภอบางบัวทอง	85	26
อำเภอไทรน้อย	19	7
อำเภอไทรน้อย	16	5
รวม	935	300

แต่การสำรวจผู้วิจัยทำการสำรวจจากตัวอย่าง 300 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการออม

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สิน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบจัดที่สร้างขึ้นเอง และปรับปรุงมาจากผู้อื่น และทำการหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

3.1 การหาความเที่ยง (Validity)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัด (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดแต่ละฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่หรือปรับปรุงใหม่ ว่ามีเนื้อหาครอบคลุมความนิยมปฏิบัติ และภาษาสำนวนของข้อความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

3.2 การอ่านค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination)

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ซึ่งไม่รวมคะแนนของข้อคำถามที่กำลังวิเคราะห์ (Item total correlation) แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีความสัมพันธ์สูงใช้เป็นแบบวัด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531)

3.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

การหาความเชื่อมั่น เป็นแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะใช้หลังจากที่ทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อแล้ว โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญ นำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้านสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (ล้าน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2554)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวม เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทดังนี้

1. ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสอบถามถึงพฤติกรรมการบริโภคและการออมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี
2. ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น
 - ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ผู้วิจัยนำแบบวัดไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บตัวอย่างพร้อมทั้งยืนยันว่า ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นความลับ

ข. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบวัดทุกฉบับ

5. การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาพฤติกรรมกรการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือนภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้ จากครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย จำแนกตามระดับรายได้ครัวเรือน สำหรับการคำนวณค่าเฉลี่ยของข้อมูลจะถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัว และนำเสนอข้อมูลในรูปของอัตราร้อยละ (Percentage)

4. การประสานงานร่วมกันในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปร่วมงานบริหารการจัดการหรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชน

5. การไต่สวนสาธารณะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการไต่สวนข้อมูลจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

6. การออกเสียงประชามติโดยตรงในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการตอบคำถามของรัฐบาลและให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาลในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

สรุป การมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบแนวคิดที่ประชาชนหรือคนที่ประชาชนหรือคนที่อยู่ในสังคมได้พัฒนาความคิด สติปัญญา ความรู้ความสามารถ โดยแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทางพัฒนา โดยใช้หลักการพัฒนาจากล่างสู่บนเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ทั้งนี้รัฐจะต้องยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนจะต้องมีพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลอื่นๆ ได้ ประชาชนต้องมีอิสระในความคิดริเริ่มและการตัดสินใจในระดับท้องถิ่น เพื่อการพัฒนากำหนดกิจกรรมของตนเอง

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรภรณ์ จันทร์ขำ (2547) ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพของชุมชนไทลื้อในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา บ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน” พบว่า บริบทของชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูลมีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์มายาวนาน ความเป็นไทลื้อถูกหลอมรวมเป็นวิถีชีวิตและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี ชาวบ้านดำรงชีวิตด้วยการเกษตรแบบผสมผสานและพึ่งพาธรรมชาติ ด้วยการจัดการป่าอนุรักษ์ต้นน้ำชุมชนระบบเหมืองฝายพื้นบ้าน และแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มองค์กรชุมชนภายนอกที่เข้าไปเยี่ยมชมศึกษาดูงานด้านการจัดการทรัพยากรชุมชน และมีนักท่องเที่ยวมาชมสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศชุมชน ศึกษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนอยู่เสมอ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไปพร้อมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต

กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกิดขึ้นจากองค์กรชุมชนได้ร่วมกันจัดการท่องเที่ยวขึ้น โดยการใช้ศักยภาพของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และศักยภาพของระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมเรียนรู้ หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการวางแผนเตรียมการและดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ชุมชนต้องการและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน ก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มและการแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำงาน ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงกับกลุ่มความสัมพันธ์ในชุมชน ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ซึ่งได้มีส่วนสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนได้ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ อันเป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน

การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นพิจารณาได้จากกรณีที่ชุมชนมีทุนทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และความเป็นพวกพ้อง

เดียวกัน ทำให้คนในชุมชนไทลื้อบ้านดอนมูลให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รักและหวงแหนและหล่อหลอมความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานระบบการผลิตเพื่อการพึ่งตนเองที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของการจัดการทรัพยากร ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้ชุมชนสามารถดำรงคุณค่าที่คนในชุมชนยึดถือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

วารินทร์ วรินทร์เวศ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า บริบทของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวและชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป มีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติที่โดดเด่น มีพันธุ์พืชและสัตว์ป่าหายาก บางชนิดพบได้ทีเดียวในโลก สิ่งเหล่านี้เป็นที่ดึงดูดใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชม ศึกษาธรรมชาติประกอบกับการทำงานร่วมกัน คือ นักวิชาการ เช่น ผู้วิจัย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว ได้ร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกันในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติไปพร้อมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชุมชน

กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการร่วมมือกันของชุมชน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและนักวิชาการ จึงเกิดขึ้นได้โดยการใช้ศักยภาพของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการออกแบบจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่การวางแผนเตรียมการและดำเนินจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ทุกฝ่ายต้องการ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน แบ่งบทบาทและหน้าที่ เพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ซึ่งได้สร้างความสัมพันธ์ที่ระดับชุมชนและภาครัฐ ตลอดจนได้มีส่วนสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ อันก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาตนเอง

การวิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ นั้น พิจารณาได้จากทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ศักยภาพของชุมชนองค์การที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้ความร่วมมือกันภายใต้ระบบการจัดการให้เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ รักและหวงแหน ประกอบกับคุณค่าทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ในวิถีของชุมชน มีส่วนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความร่วมมือยอมรับซึ่งกันและกันตลอดจนพิจารณาถึงความยั่งยืนในอนาคต

มนัส สุวรรณ และคณะ (2541) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์” พบว่า ชุมชนชาวม้งบ้านดอยปุยมีความได้เปรียบกว่าสถานที่อื่นๆ คือตั้งอยู่กลางหุบเขาล้อมรอบด้วยธรรมชาติแบบป่าเขาของดอยสุเทพ-ปุย มีแหล่งท่องเที่ยวตลอดเส้นทางคือสวนสัตว์เชียงใหม่ น้ำตกห้วยแก้ว พระธาตุดอยสุเทพและพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ นักท่องเที่ยวที่ขึ้นไปชมแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวจะถือโอกาสเดินทางต่อไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร จากพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์เพื่อเยี่ยมชมหมู่บ้านม้งดอยปุย อย่างไรก็ตามหมู่บ้านม้งดอยปุยก็มีปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวคือ

ปัญหาขยะมูลฝอยความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก และการเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ลีสึก ฤทธิเนติกุลและคณะ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวบ้านดอยปุย อุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ชุมชนบ้านดอยปุยมีประชากร 6 กลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่ ม้ง จีนฮ่อ คนเมือง กะเหรี่ยง เนปาลและญี่ปุ่น ภายในชุมชนมีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ได้แก่ กลุ่มปกครองและพัฒนา กลุ่มกรรมการ โรงเรียน กลุ่มการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เครดิตยูเนียน และกลุ่มสตรี

สำหรับการศึกษาทรัพยากรธรรมชาตินั้นมุ่งเน้นทำการศึกษาผืนป่าทางทิศเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่ารุ่นสองที่ฟื้นฟู โดยชุมชนชาวบ้านดอยปุยและดอยผากลอง ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ “พีเหยง” หรือ “การบน” ของชาวม้งบ้านดอยปุยและหมู่บ้านใกล้เคียง จากการศึกษาพบว่า ผืนป่าได้รับการฟื้นฟูจนอุดมสมบูรณ์เกือบเท่าป่ารุ่นที่หนึ่งแล้ว บริเวณรอบๆ ดอยผากลองมีก้อนหินต่างๆ ที่เกิดเอาตามธรรมชาติแต่มีรูปร่างเหมือนกับมนุษย์จงใจแกะสลักให้เป็นรูปเครื่องใช้ต่างๆ ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของชาวม้งจากการที่ดอยผากลองเป็นสันเขาแคบๆ และมีโขดหินต่างๆ อยู่เรียงรายจึงเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่ได้รับความนิยมตั้งแต่ฝั่งอำเภอแม่แตง แม่ริม จนถึงหางดงและจอมทอง ณ จุดทิวทัศน์ฝั่งอำเภอแม่ริมมีต้นไม้ประหลาดที่พบได้ต้นเดียวบนเทือกเขานี้ทั้งต้นและใบมีสีเงิน มีดอกสีขาวชาวบ้านตั้งชื่อว่า “กุหลาบพันปีดอยผากลอง”

ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ปัญหาบุคคล บุคคลบางคนมีทั้งกำลัง มั่นสมองและกำลังทรัพย์ แต่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับกิจกรรมส่วนรวมมากนัก ปัญหากลุ่มคนบางกลุ่มที่อพยพเข้ามาซื้อบ้านและทำมาหากินในเมืองชุมชนจึงขาดการสนับสนุนจากกลุ่มคนดังกล่าว ปัญหาระดับชุมชนเป็นปัญหาที่ชุมชนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม จึงยากที่จะพัฒนาให้เกิดเอกลักษณ์ความเป็นชุมชนบ้านดอยปุย อย่างเช่นในอดีต ปัญหาด้านนโยบายคือ ข้อจำกัดของการที่ชุมชนบ้านดอยปุยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

สาทิศ สุขผ่องศรี (2543) ศึกษาเรื่อง “แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศรีวัง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ชุมชนศรีวังเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และอุทยานแห่งชาติ เขาหลวง ซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ โดยมีชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านศรีวังเป็นผู้บริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ภายในการกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน อย่างไรก็ตาม ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรม ความพร้อมและความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวและการทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในชุมชนไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ ดังนั้นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนศรีวัง ควรดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับพหุภาคีที่เกี่ยวข้องจึงจะเหมาะสม โดยการจัดการตามหลักการพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการที่ยั่งยืน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้ กรณีศึกษา เกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี จากการเก็บข้อมูลจำนวน 300 ชุด โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อที่จะนำเสนอค่าเฉลี่ย จำแนกตามรายได้ครัวเรือน เกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ด้วยวิธีการถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1.1 เพศ

จากตารางที่สำรวจจำนวน 300 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเพศชายมีจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71 ส่วนเพศหญิงมีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29

ตารางที่ 2 ข้อมูลเพศ ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	213	71
หญิง	87	29
รวม	300	100

เกษตรกรชาวสวนทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งผู้ชายจะถูกยกย่องให้เป็นผู้นำในการดูแลครอบครัวตลอดจนหารายได้มาเพื่อดำรงชีวิตของคนในครอบครัว

1.2 อายุ

เกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีอายุอยู่ในช่วง 56 – 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.33 รองลงมา อายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.66 อายุ 41 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00 อายุ 51 – 55 ปีคิดเป็นร้อยละ 14.33 อายุ 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.66 และอายุ 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ ค่าแสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลอายุของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
36 – 40	38	12.66
41 – 45	45	15.00
46 – 50	30	10.00
51 – 55	43	14.33
56 – 60	76	25.33
มากกว่า 60 ปี	68	22.66
รวม	300	100

1.3 สถานภาพ

เกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีสถานภาพอยู่ในกลุ่มสมรส จำนวน 183 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 61 สถานภาพหย่า 42 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 14 สถานภาพโสด 39 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 13 สถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 11 และสถานภาพแยกกันอยู่ 3 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 4 สถานภาพเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
โสด	39	13
สมรส	183	61
หย่า	42	14
หม้าย	33	11
แยกกันอยู่	3	1
รวม	300	100

1.4 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

เกษตรกรชาวสวนทุเรียนส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 32.66 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา จำนวน 84 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 28 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 74 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 24.66 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 25 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) 16 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.33 ระดับปริญญาตรี 3 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 1 ส่วนระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอก สำนวญไม่พบ

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของคร้วเรือน เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษา	11	3.6
ระดับมัธยม	70	23.3
ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.)	34	11.5
ระดับปริญญาตรี	160	53.2
สูงกว่าปริญญาตรี	25	8.4
รวม	300	100

1.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมามีจำนวนสมาชิก 1 – 3 คน และมากกว่า 6 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.66 และ 14.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ตารางแสดงจำนวนสมาชิกของคร้วเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

จำนวนสมาชิกของคร้วเรือน (คน)	ความถี่	ร้อยละ
1 – 3	104	34.66
4 – 6	154	51.33
มากกว่า 6 คน	42	14.00
รวม	300	100

1.6 จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ

จากการสำรวจคร้วเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี มีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 63.54 รองลงมามีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ 3 – 4 คน และมีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.09 และ 10.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ

จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ (คน)	ความถี่	ร้อยละ
1 – 2	190	63.54
3 – 4	78	29.09
มากกว่า 4 คน	31	10.37
รวม	300	100

1.7 ลักษณะการอยู่อาศัย

จากการสำรวจครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ คิดเป็นร้อยละ 22.66 อยู่คนเดียวและอยู่กับบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 15.00 และ 10.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงลักษณะการอยู่อาศัย

ลักษณะการอยู่อาศัย	ความถี่	ร้อยละ
อยู่คนเดียว	45	15.00
อยู่กับครอบครัว	156	52.00
อยู่กับพ่อ แม่	68	22.66
อยู่กับบุคคลอื่น	31	10.33
รวม	300	100

1.8 ที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจที่อยู่อาศัยของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบ้านของพ่อ แม่ของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 51.30 เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 15.30 เป็นที่อยู่อาศัยของพ่อ แม่ คู่สมรส และบ้านเช่า/ห้องเช่า คิดเป็นร้อยละ 23.00 และ 10.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงที่อยู่อาศัยของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ที่อยู่อาศัย	ความถี่	ร้อยละ
เป็นของครอบครัวผู้ตอบแบบสอบถาม	46	15.30
เป็นของพ่อ แม่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	154	51.30
เป็นของพ่อ แม่ของคู่สมรส	69	23.00
บ้านเช่า/ห้องเช่า	31	10.30
อื่นๆ	0	0
รวม	300	100

ส่วนที่ 2 รายได้และค่าใช้จ่าย

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายทุเรียนหน้าสวนและการขายกิ่งพันธุ์ทุเรียน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียน ส่วนใหญ่มีรายได้ 35,000 – 44,999 บาทต่อเดือน จำนวน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.66 รองลงมาคือ เกษตรกรที่มีรายได้ 25,000 – 34,999 บาท จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.33 เกษตรกรที่มีรายได้ 15,000 – 24,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.33 สำหรับ

เกษตรกรชาวสวนทุเรียนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และมากกว่า 45,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 14.33 และ 3.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน

รายได้ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน (บาทต่อเดือน)	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000	43	14.33
15,000 – 24,999	52	17.33
25,000 – 34,999	94	31.33
35,000 – 44,999	101	33.66
มากกว่า 45,000	10	3.33
รวม	300	100

รายจ่ายของครัวเรือน

จากการศึกษาภาระรายจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี เมื่อนำคำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามมาจัดเรียงลำดับตามความถี่ของคำตอบแล้ว พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายจ่ายของครัวเรือน 35,000 – 44,999 บาทต่อเดือน จัดเป็นรายจ่ายที่ค่อนข้างจะสมดุลกับรายได้เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จึงควรมีการควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างเข้มงวด ลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยออกไป

ตารางที่ 11 แสดงรายจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน

รายจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน (บาทต่อเดือน)	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000	15	4.8
15,000 – 24,999	49	14.8
25,000 – 34,999	78	23.6
35,000 – 44,999	132	39.9
มากกว่า 45,000	56	16.9
รวม	300	100

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

ในการศึกษาได้มีการแบ่งค่าใช้จ่ายของครัวเรือนออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่

- ค่าเช่าบ้าน
- ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์
- ค่าเครื่องเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้า
- ค่าประกันภัยที่อยู่อาศัย

- ค่าอาหารและเครื่องดื่ม
- ค่าน้ำมันรถ
- ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ
- ค่าเบี้ยประกันภัยยานพาหนะ
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร
- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของผู้อยู่ในอุปการะ
- ค่ารักษาพยาบาล
- ค่าเบี้ยประกันที่ไม่ใช่แบบสะสมทรัพย์
- ค่าของอุปโภคต่างๆ
- ค่าเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอางค์
- ค่าพักผ่อนหย่อนใจ

2.2 ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ได้แก่

- ค่าผ่อนชำระบ้าน/ที่ดิน
- ค่าผ่อนชำระยานพาหนะ
- ชำระหนี้
- ค่าเช่า
- บริจาคเงินทำบุญ
- ค่าลูกจ้าง

จากการสำรวจพบว่า ครีวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 40,216.23 บาทต่อเดือน โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 23,945.23 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.98 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด และเป็นค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 16,271.00 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 39.01 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ตารางที่ 12 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ประเภทของค่าใช้จ่าย (บาทต่อเดือน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อเดือน)	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	23,945.23	59.54
2. ค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	16,271.00	40.45
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	40,216.23	100

จากตารางที่ 12 ชาวสวนทุเรียนมีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย 23,945.23 บาทต่อเดือน ในจำนวนนี้มีค่าอาหารและเครื่องดื่มและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 4,500 บาทคิดเป็นร้อยละ 18.79 ค่าของอุปโภคต่างๆ จำนวน 3,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.61 ค่าน้ำมันรถ 2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.44

ค่าเช่าบ้าน/หอพัก 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.26 ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ 1,348.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.63 ค่าเดินทาง 1,200 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.01 ค่าเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอางค์ 1,167.35 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.87 ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.17 ค่ารักษาพยาบาล 820 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.41 ค่าครัวเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.08 ค่าประกันชีวิตที่ไม่ใช่แบบสะสมทรัพย์ 474.62 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.98 ค่าพักผ่อนหย่อนใจ 400 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.67 และค่าประกันภัยยานพาหนะ จำนวน 335.18 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.39

ตารางที่ 13 ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ประเภทของค่าใช้จ่าย (บาทต่อเดือน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อเดือน)	ร้อยละ
ค่าเช่าบ้าน	1,500	6.26
ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	1,348.70	5.63
ค่าเครื่องเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้า	500	2.08
ค่าประกันภัยที่อยู่อาศัย	200	0.83
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	4,500	18.79
ค่าน้ำมันรถ	2,500	10.44
ค่าเดินทาง	1,200	5.01
ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ	1,000	4.17
ค่าเบี้ยประกันภัยยานพาหนะ	335.18	1.39
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของผู้อยู่ในอุปการะ	4,500	18.79
ค่ารักษาพยาบาล	820	3.41
ค่าเบี้ยประกันชีวิตที่ไม่ใช่แบบสะสมทรัพย์	474.62	1.98
ค่าของอุปโภคต่างๆ	3,500	14.61
ค่าเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอางค์	1,167.35	4.87
ค่าพักผ่อนหย่อนใจ	400	1.67
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	23,995.23	100

ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย จำนวน 16,271.00 บาทต่อเดือน ในจำนวนนี้มีค่าผ่อนชำระบ้าน/ที่ดิน จำนวน 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.16 ค่าผ่อนยานพาหนะ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.73 ค่าชำระหนี้ จำนวน 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.43 ค่าเช่า จำนวน 922.43 คิดเป็นร้อยละ 5.67 และเงินบริจาคทำบุญ 348.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.14 ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน
จังหวัดนนทบุรี

ประเภทของค่าใช้จ่าย (บาทต่อเดือน)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาทต่อเดือน)	ร้อยละ
ค่าผ่อนชำระบ้าน/ที่ดิน	8,000	49.16
ค่าผ่อนชำระยานพาหนะ	5,000	30.72
ชำระหนี้	2,000	12.30
ค่าเช่า	922.43	5.67
บริจาคทำบุญ	384	2.14
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	16,271	100

ตารางที่ 15 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นรายได้ครัวเรือน

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ระดับชั้นรายได้ของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)					
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 - 24,999	25,000 - 34,999	35,000 - 44,999	ตั้งแต่ 45,000	รวม
ค่าเช่าบ้าน/หอพัก	878.50	245.61	258.71	125.32	64.42	1,500.00
	(7.57)	(1.42)	(1.20)	(0.49)	(0.12)	(1.90)
ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์	850.64	878.33	1,717.71	1,751.90	2,767.26	1,348.70
	(7.33)	(5.08)	(7.99)	(6.90)	(4.98)	(6.25)
ค่าเครื่องเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้า	92.53	221.25	166.36	400.84	486.61	500.00
	(0.80)	(0.01)	(0.77)	(1.58)	(0.88)	(1.03)
ค่าประกันภัยที่อยู่อาศัย	26.97	98.21	83.66	89.77	189.19	200.00
	(0.23)	(0.57)	(0.39)	(0.35)	(0.34)	(0.40)
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	2,954.66	4,207.06	4,897.54	5,012.05	10,705.36	4,500.00
	(25.46)	(24.34)	(22.77)	(19.73)	(19.27)	(22.33)
ค่าน้ำมันรถ	260.35	966.75	957.08	1,554.32	4,083.93	2,500.00
	(2.24)	(5.59)	(4.45)	(6.12)	(7.35)	(5.51)
ค่าเดินทาง	1,107.98	1,088.09	1,296.74	970.37	1,230.75	1,200.00
	(9.54)	(6.29)	(6.03)	(3.82)	(2.21)	(5.30)
ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ	33.46	229.06	143.74	143.00	563.20	1,000.00
	(0.29)	(1.33)	(0.67)	(0.56)	(1.01)	(0.88)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ระดับชั้นรายได้ของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)					
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 - 24,999	25,000 - 34,999	35,000 - 44,999	ตั้งแต่ 45,000	รวม
ค่าเบี้ยประกันภัยยานพาหนะ	184.09	320.07	184.15	975.29	756.32	335.18
	(1.59)	(1.85)	(0.86)	(3.84)	(1.36)	(1.63)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของผู้อยู่ในอุปการะ	242.95	167.61	284.84	606.34	579.80	4,500.00
	(2.09)	(0.97)	(1.32)	(2.39)	(1.04)	(1.35)
ค่ารักษาพยาบาล	73.20	330.84	260.65	380.65	278.79	820.00
	(0.63)	(1.91)	(1.21)	(1.50)	(0.50)	(1.09)
ค่าเบี้ยประกันที่ไม่ใช่แบบสะสมทรัพย์	149.47	338.11	833.23	299.32	1,467.93	474.62
	(1.29)	(1.96)	(3.87)	(1.18)	(2.64)	(2.21)
ค่าของอุปโภคต่างๆ	768.64	1,041.67	926.64	855.00	2,311.39	3,500.00
	(6.62)	(6.03)	(4.32)	(3.37)	(4.16)	(4.99)
ค่าเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอางค์	693.07	1,188.24	1,001.84	973.75	2,676.58	1,167.35
	(5.97)	(6.87)	(5.00)	(3.83)	(4.82)	(5.40)
ค่าพักผ่อนหย่อนใจ	605.45	861.11	831.56	467.50	2,236.08	400.00
	(5.22)	(4.98)	(3.87)	(1.84)	(4.02)	(4.25)
รวมค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภค	9,358.78	12,859.00	14,695.14	15,281.82	33,183.30	23,995.23
	(80.65)	(74.39)	(68.33)	(60.16)	(59.72)	(68.68)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ประเภทของค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค	ระดับชั้นรายได้ของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)					
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 - 24,999	25,000 - 34,999	35,000 - 44,999	ตั้งแต่ 45,000	รวม
ค่าผ่อนชำระบ้าน/ที่ดิน	490.44	844.10	2,495.08	3,015.66	9,736.31	8,000
	4.23	4.88	11.60	11.87	17.52	10.62
ค่าผ่อนชำระยานพาหนะ	416.36	2,051.57	1,082.38	3,124.89	3,512.20	5,000
	3.59	11.87	5.03	12.30	6.32	7.53
ชำระหนี้	421.98	487.50	1,725.41	2,660.00	4,398.73	2,000
	3.64	2.82	8.00	10.47	7.92	6.01
ค่าเช่า	634.54	794.22	768.44	1,085.00	2,164.56	922.43
	5.47	4.59	3.57	4.27	3.90	4.27
บริจาคเงินทำบุญ	201.86	188.91	670.70	227.50	737.97	348.60
	1.74	1.09	3.12	0.90	1.33	1.61
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่เพื่อการอุปโภคบริโภค	2,244.39	4,427.64	6,812.09	10,120.55	22,385.21	16,271
	19.35	25.61	31.67	39.84	40.28	59.00
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	11,603.17	286.64	21,507.22	25,402.37	55,568.51	40,216.23
	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

เหตุผลที่ใช้พิจารณาในการตัดสินใจบริโภค

จากการสำรวจเหตุผลประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้พิจารณาในการตัดสินใจบริโภคพบว่า เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตัดสินใจคือ ความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 90.33 รองลงมาคือ งบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 71.33 ราคาสินค้า คิดเป็นร้อยละ 55.67 ราคาสินค้าประเภทเดียวกันแต่ต่างยี่ห้อ คิดเป็นร้อยละ 40 คุณภาพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 8.13 กระแสความนิยม คิดเป็นร้อยละ 4.53 และเหตุผลอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1 ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างใช้พิจารณาในการตัดสินใจบริโภค

เหตุผล	ความถี่	ร้อยละ
ความจำเป็น	271	90.33
คุณภาพของสินค้า	24	8.13
งบประมาณ	214	71.33
กระแสความนิยม	14	4.53
ราคาสินค้า	167	55.67
ราคาสินค้าประเภทเดียวกัน แต่ต่างยี่ห้อ	120	40
อื่นๆ	3	1

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดการบริโภค

จากการสำรวจสิ่งกระตุ้นที่ทำให้บริโภคอันดับแรกคือ ความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 88.33 รองลงมาคือ เงินที่มีอยู่ในมือ คิดเป็นร้อยละ 79 สินค้าลดราคา คิดเป็นร้อยละ 71.33 สื่อโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 9 กระแสความนิยม คิดเป็นร้อยละ 7 เพื่อนแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 6 และสิ่งกระตุ้นอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.53 ดัง

ตารางที่ 17 สิ่งกระตุ้นที่ทำให้เกิดการบริโภค

สิ่งกระตุ้น	ความถี่	ร้อยละ
เงินที่มีอยู่ในมือ	237	79.00
ความจำเป็น	265	88.33
สินค้าลดราคา	214	71.33
สื่อโฆษณา	27	9.00
เพื่อนแนะนำ	18	6.00
กระแสความนิยม	21	7.00

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการออม

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการออม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลหรือไม่ พบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนส่วนใหญ่มีการรับทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล มีจำนวน 270 คราวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90 ที่เหลืออีก 30 คราวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10 ไม่ทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การรับทราบของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

การรับทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง	ความถี่	ร้อยละ
ทราบ	270	90
ไม่ทราบ	30	10
รวม	300	100

2. ความรู้ของครัวเรือนเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ของครัวเรือนเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียน ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงระดับรู้มาก จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงระดับรู้น้อย จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความรู้ของครัวเรือนเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง	ความถี่	ร้อยละ
รู้มาก	90	30
รู้ปานกลาง	180	60
รู้น้อย	30	10
รวม	300	100

3. การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

จากการศึกษาข้อมูลการวางแผนการใช้จ่ายเงินของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเมื่อได้รับรายได้ จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 92 ที่เหลือคือกลุ่มที่ไม่ได้มีการวางแผนจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 8 ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การวางแผนการใช้จ่ายเงินเมื่อครัวเรือนได้รับรายได้

การวางแผนการใช้จ่ายเงินเมื่อได้รับรายได้	ความถี่	ร้อยละ
มีการวางแผน	276	92
ไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน	24	8
รวม	300	100

4. การพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่ายเมื่อครัวเรือนต้องใช้จ่าย

จากการศึกษาข้อมูลการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีการพิจารณาความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่ายจำนวน 300 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย

การพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย	ความถี่	ร้อยละ
มีการพิจารณาความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย	300	100
ไม่มีการพิจารณาความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย	0	0
รวม	300	100

ตารางที่ 22 การออมของครัวเรือน

การออมเงิน	ความถี่	ร้อยละ
มี	251	83.70
ไม่มี	49	16.30
รวม	300	100

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง 300 ครัวเรือน พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออมจำนวน 251 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 83.70 ที่เหลือคือกลุ่มที่ไม่มีการออมจำนวน 49 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.30

จากการศึกษา พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออม แสดงว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการออม ซึ่งเป็นส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นการชะลอการบริโภคหรือการใช้ทรัพย์สินเงินทองที่มีในปัจจุบันบางส่วนเอาไว้เพื่อจะชะลอการบริโภคในอนาคตหรือในยามจำเป็น

5. จำนวนเงินที่ออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีการออม 1,001 – 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.7 เงินออม 5,001 – 100,000 บาท จำนวน 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.7 เงินออม 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32 เงินออมไม่เกิน 1,000 บาท จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 และเงินออมมากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.5 ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงเงินออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

จำนวนเงินที่ออม (บาทต่อเดือน)	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เกิน 1,000	26	8.5
1,001 – 5,000	116	38.7
5,001 – 10,000	103	34.7
10,001 – 15,000	32	10.6
มากกว่า 15,000	23	7.5
รวม	300	100

6. วิธีการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 24 แสดงวิธีการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

วิธีการออมของครัวเรือน	ความถี่	ร้อยละ
ออมเมื่อรับรายได้	297	1
รายเดือนทุกเดือน	173	2
กำหนดวงเงินออม	155	3
ไม่ได้ตั้งวงเงินออม	139	4
แล้วแต่โอกาส	104	5
ออมเมื่อมีเงินเหลือ	22	6
รายวันทุกวัน	12	7
อื่นๆ	2	8

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีการออมเมื่อมีรายรับในลำดับที่หนึ่ง การออมรายเดือนในลำดับที่สอง การออมมีการกำหนดวงเงินออมในลำดับที่สาม

7. วัตถุประสงค์ของการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการออม ในส่วนที่ตอบว่ามีการออมพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการออมของตนเอง แล้วเลือกตอบโดยตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เมื่อนำคำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามมาจัดเรียงลำดับความถี่ของคำตอบแล้วสามารถจัดเรียงลำดับเป็นวัตถุประสงค์ของการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 วัตถุประสงค์ของการออมของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์ของการออม	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ
เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน	203	1
เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพอื่น	169	2
เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว	160	3
เพื่อเก็บไว้ในยามเจ็บป่วยและยามชรา	87	4
เพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืม	73	5
เพื่อการศึกษาของคนในครอบครัว	56	6
เพื่อซื้อทรัพย์สินอื่นๆ	3	7
อื่นๆ	1	8

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีวัตถุประสงค์การออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินในลำดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพอื่นและเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว จากสามลำดับแรกสามารถอธิบายวัตถุประสงค์ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนได้ว่า การออมเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ภายนอก จะมากระทบต่ออาชีพเกษตรกร จากนั้นจึงมีการออมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว เพื่อเก็บไว้ในยามเจ็บป่วยและยามชรา ในลำดับถัดมาเป็นการออมเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืมและวางแผนเพื่อศึกษาของคนในครอบครัว และเพื่อซื้อทรัพย์สินอื่นๆ ดังนั้นครัวเรือนต้องมีการวางแผนในการเก็บออมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครัวเรือนและพยายามศึกษารูปแบบใหม่ๆ ที่จะทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับสูงกว่าอัตราเงินเพื่อ

ตารางที่ 26 ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนออมเงินเพิ่มขึ้น

ปัจจัย	ร้อยละ
มีรายได้เพิ่ม	70
การศึกษาของบุตร	50
อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น	80
อื่นๆ	3.70

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 27 เงินออมในรูปแบบต่างๆ ของครัวเรือนในภาคเกษตร

รูปแบบการออม	ร้อยละ
ธนาคารพาณิชย์	12.5
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	45.0
กลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่	72.3
ประกันชีวิต	1.5
ที่ดิน	15.36
ทองคำ	84

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่ที่ออมเงินในรูปแบบทองคำ รองลงมาคือ ออมเงินรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่ ร้อยละ 72.3 รูปแบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 45 รูปแบบการออมในรูปแบบที่ดิน ร้อยละ 15.3 รูปแบบการออมโดยธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 12.5 และรูปแบบการออมแบบประกันชีวิต ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 เหตุผลที่ไม่มี การออม

เหตุผลที่ไม่มี การออมเงิน	ความถี่	ร้อยละ
มีภาระรายจ่ายมาก	40	81.63
มีภาระหนี้สินมาก	9	18.37
อื่นๆ	-	0

จากการศึกษา พบว่า ครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถามในข้อ 3.5 ที่ตอบว่าไม่มี การออมจำนวน 49 ครัวเรือน ตามตารางที่ 28 พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีภาระรายจ่ายมาก จำนวน 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมา มีภาระหนี้สินมาก จำนวน 9 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 18.37

จากการศึกษา พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มี การออมเงินส่วนใหญ่มีภาระรายจ่ายมาก อันดับต่อมา คือ ภาระหนี้สินมาก แสดงว่าครัวเรือนเหล่านั้นมีปัญหาด้านการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนบุคลากรออมเงินเพิ่มขึ้น คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70 การศึกษาของบุตร คิดเป็นร้อยละ 50 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80 และปัจจัยอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.7 ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก จึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้ครัวเรือนบุคลากรทำการออมเพิ่มขึ้น

สินทรัพย์และหนี้สิน

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สินทรัพย์ของครัวเรือน ประกอบด้วย

1.1 สินทรัพย์ทางการเงิน

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีสินทรัพย์ทางการเงินเฉลี่ย 1,039,939.66 บาทต่อครัวเรือน แบ่งเป็นเงินฝากสถาบันการเงิน 365,724 บาทต่อครัวเรือน การประกันชีวิต 94,550 บาท สลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. 217,165 บาท และสินทรัพย์ทางการเงินอื่นๆ 362,500 บาท ดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงสินทรัพย์ทางการเงิน

ประเภทสินทรัพย์	มูลค่า
เงินฝากธนาคาร	365,724
การประกันชีวิต	94,550
สลากออมสิน, สลาก ธ.ก.ส.	217,165.66
สินทรัพย์ทางการเงินอื่นๆ	181,250
รวม	1,039,939.66

1.2 สินทรัพย์อื่นๆ

จากการสำรวจสินทรัพย์อื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 24 พบว่าครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีบ้าน/ตึกแถว/ห้องชุด เป็นครอบครัว จำนวน 112 ครัวเรือนในที่นี่เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีภาระผูกพัน คิดเป็นร้อยละ 76.90 ส่วนที่เหลืออยู่ในระหว่างการผ่อนชำระ คิดเป็นร้อยละ 23.10

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนมีพาหนะ เป็นของครอบครัวจำนวน 108 ครัวเรือน ในที่นี่เป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีภาระผูกพัน คิดเป็นร้อยละ 76.90 ส่วนที่เหลืออยู่ในระหว่างการผ่อนชำระ คิดเป็นร้อยละ 23.10

1.3 หนี้สินของครัวเรือน

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีหนี้สินเฉลี่ย 574,871.10 บาทต่อครัวเรือน ร้อยละ 34 ของกลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ร้อยละ 3.30 กู้ยืมจากนายทุนเงินกู้ ร้อยละ 45.30 กู้ยืมจากบริษัทสินค้าเงินผ่อน ร้อยละ 7 กู้ยืมจากบัตรเครดิต ร้อยละ 13.70 กู้ยืมจากญาติ พี่น้องและเพื่อน ร้อยละ 2.30 กู้ยืมจากแหล่งอื่นๆ ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แหล่งกั๊ยมเงินของคร้วเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จั๊งหวัดนนทบุรี

แหล่งกั๊ยมเงิน	จำนวนคร้วเรือน	ร้อยละ
สถาบันการเงิน (ไม่รวมหนั้บัตรเครดิต)	102	(34.00)
นายทุนเงินกั๊ยม	10	(3.30)
บริษัทขายสินค้ำเงินผ่อน	19	(45.30)
บัตรเครดิต	19	(7)
ญาติ พี่น้อง เพื่อน	41	(13.70)
อื่นๆ	7	(2.30)

หมายเหตุ : กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สาเหตุการเป็นหนั้ของคร้วเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ดังแสดงในตารางที่ 26 พบว่า ร้อยละ 48 ของกลุ่มตัวอย่าง มีสาเหตุมาจากค้ำใช้จ่ายเรื่งที่อยู่อาศัย ร้อยละ 21 มีสาเหตุมาจากค้ำซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ ร้อยละ 25.30 มีสาเหตุมาจากค้ำใช้จ่ายเพื่อการศึษา ร้อยละ 8 มีสาเหตุมาจากการลงทุนในธุรกิจของครอบครัว ร้อยละ 7 มีสาเหตุมาจากค้ำใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ร้อยละ 34.30 มีสาเหตุมาจากการอุปโภคและบริโภค และร้อยละ 20.30 เกิดจากสาเหตุอื่น

ตารางที่ 31 สาเหตุการเป็นหนั้ของคร้วเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจั๊งหวัดนนทบุรี

สาเหตุการเป็นหนั้	จำนวนคร้วเรือน	ร้อยละ
ค้ำใช้จ่ายเรื่งที่อยู่อาศัย	144	(48.0)
ค้ำซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ	64	(21.30)
ค้ำใช้จ่ายเพื่อการศึษา	76	(25.30)
การลงทุนในธุรกิจของครอบครัว	24	(8.00)
ค้ำใช้จ่ายเพื่อการลงทุน	21	(7.00)
การอุปโภคและการบริโภค	103	(34.30)
สาเหตุอื่นๆ	7	(2.30)

หมายเหตุ : ค้ำใช้จ่ายในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 32 แหล่งกู้ยืมเงินของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นของรายได้ครัวเรือน

แหล่งกู้ยืมเงิน	ระดับชั้นรายได้ของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)				
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 - 24,999	25,000 - 34,999	35,000 - 44,999	ตั้งแต่ 45,000
สถาบันการเงิน	22	29	17	11	23
	(36.06)	(40.27)	(26.15)	(44.00)	(46.00)
นายทุนเงินกู้ยืม	9	7	1	0	0
	(14.75)	(9.72)	(1.54)	(0.00)	(0.00)
บริษัทขายสินค้าเงินผ่อน	6	8	4	0	1
	(9.83)	(6.20)	(6.15)	(0.00)	(2.00)
บัตรเครดิต	4	5	5	2	5
	(6.55)	(3.88)	(7.69)	(8.00)	(10.00)
ญาติ พี่น้อง เพื่อน	15	17	4	1	4
	(24.59)	(13.18)	(6.15)	(4.00)	(8.00)
อื่นๆ	5	6	1	1	0
	(8.19)	(4.65)	(1.54)	(4.00)	(0.00)
รวม	61	72	32	15	33
	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ตารางที่ 33 สาเหตุการเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับชั้นของรายได้ครัวเรือน

สาเหตุ	ระดับชั้นรายได้ของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)				
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 - 24,999	25,000 - 34,999	35,000 - 44,999	ตั้งแต่ 45,000
ค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัย	36	46	22	13	27
	(27.69)	(31.51)	(30.99)	(43.33)	(43.55)
ค่าซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ	10	25	12	6	11
	(7.69)	(17.12)	(16.90)	(20.00)	(17.74)
ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา	29	29	8	2	8
	(22.31)	(19.86)	(11.27)	(6.67)	(12.90)
การลงทุนในธุรกิจของครอบครัว	7	5	8	1	3
	(5.38)	(3.42)	(11.27)	(3.33)	(4.84)
ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน	5	6	4	1	5
	(3.85)	(4.11)	(5.63)	(3.33)	(8.06)
การอุปโภคและบริโภค	42	32	16	6	7
	(32.31)	(21.92)	(22.54)	(20.00)	(11.29)
อื่นๆ	1	3	1	1	1
	(0.77)	(2.05)	(1.41)	(3.33)	(1.61)
รวม	130	146	71	30	62
	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนที่ 5 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้
 ความต้องการให้หน่วยงานในรัฐบาลช่วยเหลือในเรื่อง สวัสดิการหรือกองทุนประกันรายได้ กลุ่ม
 ตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าต้องการ คิดเป็นร้อยละ 90 และไม่ต้องการ คิดเป็นร้อยละ 10 ดังตารางที่ 34
 ตารางที่ 34 แสดงความต้องการให้หน่วยงานในรัฐบาลช่วยเหลือในสวัสดิการหรือกองทุนประกัน
 รายได้

ความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
ต้องการ	270	90
ไม่ต้องการ	100	10
รวม	300	100

ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการออม

การทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน ภายใต้ความไม่แน่นอนของรายได้ของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมหลายปัจจัยได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพ จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ รายได้รวม รายจ่ายรวม และหนี้สินรวม

1. ตัวแปรอายุของหัวหน้าครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า ค่า $x^2 = 27.250$ และค่า $p - value = 0.039$

สรุปได้ว่า ตัวแปรอายุ มีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ผลการทดสอบตัวแปรอายุต่อการออมของครัวเรือน

การออม (บาท/เดือน)	อายุของหัวหน้าครัวเรือน					รวม
	36 – 40 ปี	41 – 45 ปี	46 – 50 ปี	51 – 55 ปี	56 – 60 ปี	
ไม่เกิน 1,000	9	2	6	5	3	25
1,000 – 5,000	12	22	30	24	29	117
5,001 – 10,000	10	29	25	16	24	104
10,001 – 15,000	3	8	10	7	3	32
มากกว่า 15,000	3	7	4	6	3	23
รวม	37	68	75	58	62	300

2. ผลการทดสอบตัวแปรระดับการศึกษาต่อการออมครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า ค่า $\chi^2 = 55.173$ และค่า $p - \text{value} = 0.000$

สรุปได้ว่า ตัวแปรระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีผลต่อการออมภาคครัวเรือนของเกษตรกร
ชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 36 ผลการทดสอบตัวแปรระดับการศึกษาต่อการออมของครัวเรือน

การออม (บาท/เดือน)	ระดับการศึกษา					รวม
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี	
ไม่เกิน 1,000	6	8	4	7	0	25
1,000 – 5,000	4	25	11	69	7	116
5,001 – 10,000	1	25	9	62	7	104
10,001 – 15,000	0	6	6	14	6	32
มากกว่า 15,000	0	6	4	8	5	23
รวม	11	70	34	160	25	300

3. ผลการทดสอบตัวแปรสภาพต่อการอมของคริวเรือน

จากการทดสอบ ค่า $\chi^2 = 17.509$ และค่า $p - \text{value} = 0.131$

สรุปได้ว่า ตัวแปรสภาพของหัวหน้าคริวเรือน ไม่มีผลต่อการอมคริวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 37 ผลการทดสอบตัวแปรสภาพต่อการอมของคริวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

การอม (บาท/เดือน)	สภาพ				รวม
	โสด	สมรส	หย่า	หม้าย	
ไม่เกิน 1,000	4	15	5	1	25
1,000 – 5,000	33	75	6	2	116
5,001 – 10,000	24	71	7	2	104
10,001 – 15,000	8	17	6	1	32
มากกว่า 15,000	6	12	4	1	23
รวม	75	190	28	7	300

4. ผลการทดสอบตัวแปรรายได้รวมต่อการออมของครัวเรือน

จากผลการศึกษาพบว่า $\chi^2 = 126.430$ และค่า $p - value = 0.000$

สรุปได้ว่า ตัวแปรรายได้รวมของครัวเรือนมีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 38 ผลการทดสอบตัวแปรรายได้รวมต่อการออมของครัวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

การออม (บาท/เดือน)	รายได้รวม (บาทต่อเดือน)					รวม
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 – 24,999	25,000 – 34,999	35,000 – 44,999	มากกว่า 45,000	
ไม่เกิน 1,000	6	7	6	5	1	25
1,000 – 5,000	4	26	16	60	11	116
5,001 – 10,000	0	6	20	38	40	104
10,001 – 15,000	0	0	5	11	16	32
มากกว่า 15,000	0	0	0	5	18	23
รวม	10	39	47	119	85	300

5. ผลการทดสอบตัวแปรรายจ่ายต่อการออมของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า $\chi^2 = 92.424$ และค่า $p - \text{value} = 0.000$

สรุปได้ว่า ตัวแปรรายจ่ายรวมของครัวเรือนมีผลต่อครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 ผลการทดสอบตัวแปรรายจ่ายรวมต่อการออมภาคครัวเรือน ชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

การออม (บาท/เดือน)	รายได้รวม (บาทต่อเดือน)					รวม
	ต่ำกว่า 15,000	15,000 – 24,999	25,000 – 34,999	35,000 – 44,999	มากกว่า 45,000	
ไม่เกิน 1,000	5	7	9	4	0	25
1,000 – 5,000	8	18	25	62	5	116
5,001 – 10,000	2	19	27	35	21	104
10,001 – 15,000	0	0	5	11	16	32
มากกว่า 15,000	0	0	5	8	10	23
รวม	15	44	71	120	51	300

6. ผลการทดสอบตัวแปรนี้สินรวมต่อการออมของครัวเรือน

จากการศึกษาพบว่า $\chi^2 = 62.018$ และค่า $p - value = 0.000$

สรุปได้ว่า ตัวแปรนี้สินรวมของครัวเรือนมีผลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 40

ตารางที่ 40 จากการทดสอบตัวแปรนี้สินรวมต่อการออมของครัวเรือนชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

การออม (บาท/เดือน)	รายได้รวม (บาทต่อเดือน)						รวม
	ต่ำกว่า 10,000	10,000 – 50,000	50,001 – 100,000	100,001 – 500,000	500,001 – 1,000,000	มากกว่า 1,000,000	
ไม่เกิน 1,000	2	4	5	7	5	2	25
1,000 – 5,000	2	2	32	72	3	4	116
5,001 – 10,000	1	4	42	48	5	4	104
10,001 – 15,000		2	5	14	6	5	32
มากกว่า 15,000		1	7	6	4	5	23
รวม	5	13	91	148	23	20	300

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในอดีตจังหวัดนนทบุรี เป็นแหล่งเพาะปลูกที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีความเหมาะสมทั้งสภาพภูมิประเทศ ส่งผลให้จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีทุเรียน ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันพื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีจึงลดลงมาก เนื่องจากสาเหตุหลายอย่างประกอบกัน เช่น ปัญหาจากภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเกิดอุทกภัยหลายครั้ง จากการบุกรุกของเกษตรกรเชิงเดี่ยว และประการสำคัญคือ มีการขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้พื้นที่เกษตรลดลงกลายเป็นหมู่บ้านจัดสรรและชุมชนที่อยู่อาศัย ปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนทำสวนทุเรียนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนจังหวัดนนทบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมขายที่ดินของตนเอง เนื่องจากได้รับผลตอบแทนสูงในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนทำการเกษตรที่จะต้องใช้เวลาหลายปีกว่าจะได้รับผลตอบแทน อีกทั้งจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของรายได้

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมไว้ในยามฉุกเฉินของภาคครัวเรือน โดยพิจารณาจากการตอบสนองของการบริโภคที่มีต่อความไม่แน่นอนของรายได้ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมไว้ในยามฉุกเฉินภาคครัวเรือนที่แบ่งตามอายุ ลักษณะรายได้ ระดับการศึกษา ขนาดของครัวเรือน ซึ่งทำการศึกษากับเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ส่วนที่ 2 – 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรในการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด โดยนำข้อมูลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประยุกต์มาช่วยในการประมวลผล

ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 300 ครัวเรือน มีหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 56 – 60 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่อยู่อาศัยโดยส่วนใหญ่เป็นของพ่อ แม่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 43,512.12 โดยมีแหล่งที่มาของรายได้จากการจำหน่ายทุเรียนหน้าสวนและการขายกิ่งพันธุ์ทุเรียน

ในส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนมีค่าใช้จ่าย 40,216.23 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ 59.54 โดยมีค่าอาหารและเครื่องดื่มเป็นค่าใช้จ่ายหลักและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของผู้อยู่ในอุปการะ คิดเป็นร้อยละ 37.58 และค่าใช้จ่ายที่มีใช้เพื่อการอุปโภค

บริโภค คิดเป็นร้อยละ 40.59 ในภาพรวมสัดส่วนร้อยละค่าใช้จ่ายต่อรายได้ คิดเป็นร้อยละ 93.69 แต่เมื่อจำแนกตามระดับชั้นของรายได้ครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท

การศึกษาข้อมูลด้านการออมของครัวเรือนพบว่า

1. พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 300 รายมีการรับทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล แต่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง โดยครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่าย เมื่อได้รับรายได้และมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย เมื่อครัวเรือนต้องใช้จ่าย ครัวเรือนเกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี มีเงินออม 1,001 – 5,000 บาทต่อเดือน โดยออมเมื่อรับรายได้และออมเป็นรายเดือนทุกเดือน มีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินและเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพอื่น

2. รูปแบบการออมของครัวเรือน เกษตรกรชาวสวนทุเรียนในส่วนที่มีการออม จำนวน 300 ครัวเรือน มีการเลือกการออมประเภทเงินฝากธนาคาร การออมโดยลงทุนในสลากออมสิน สลาก ธ.ก.ส. สินทรัพย์ทางการเงินอื่นๆ ตามลำดับ

ครัวเรือนมีการออมเฉลี่ย 3,143 บาท สัดส่วนร้อยละการออมต่อรายได้ คิดเป็น 7.22 ครัวเรือนมีรูปแบบการออมโดยฝากธนาคารมากที่สุด วิธีการออมของเกษตรกรเพื่อรับรายได้และวัตถุประสงค์ของการออมคือ เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนเกษตรกรออมเพิ่มขึ้นคือ เพื่อเพิ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 70

ด้านสินทรัพย์และหนี้สิน

ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีสินทรัพย์ทางการเงินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,039,939.66 บาท ต่อครัวเรือน โดยจากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการผ่อนชำระ คิดเป็นร้อยละ 73.20

ทางด้านหนี้สินของครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน มีหนี้สินเฉลี่ย 574,871.10 บาทต่อครัวเรือน แหล่งเงินกู้โดยส่วนใหญ่จากสถาบันการเงิน สาเหตุการเป็นหนี้ของครัวเรือนมาจากค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การที่รัฐบาลนำนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารประเทศ โดยมุ่งหวังจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนของเกษตรกร โดยการเน้นให้ครัวเรือนใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อให้มีเงินออมเกิดขึ้นในครัวเรือน ซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีวินัยในการใช้จ่ายใช้สอยและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง ส่วนรัฐบาลก็สามารถนำเงินออมจากภาคครัวเรือนไปพัฒนาประเทศ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการออมเงิน ควรมีการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือน โดยเฉพาะเกษตรกรสามารถทำได้ดังนี้

1. ควรเสริมสร้างรายได้ให้มั่นคงให้ประชาชน ตลอดจนการปลูกฝังให้เกษตรกรรักการออมมีวินัยในการออม การประหยัดและการใช้จ่ายตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง หากภาคครัวเรือนมีการออมเพิ่มมากขึ้น เงินออมก็จะเป็นแหล่งเงินทุนที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงเศรษฐกิจของประเทศ

2. มีการส่งเสริมการออมให้แก่เกษตรกรและมุ่งเน้นการระดมเงินออมในชุมชน เช่น การตั้งธนาคารประชาชน เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการออมของประชาชนในท้องถิ่น

3. ภาครัฐควรมีการกำกับดูแลวงนโยบายแก่สถาบันการเงินให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคงให้กับเกษตรกรรายย่อยในการออมเงินและช่วยให้ระบบสถาบันการเงินมีความแข็งแกร่งมากขึ้น

ในการลงทุนทำสวนทุเรียนเป็นการลงทุนระยะยาว ต้องใช้เงินลงทุนและต้องใช้เวลานานถึง 8 ปี กว่าจะมีรายได้จากการเก็บเกี่ยว ดังนั้นในช่วงที่เกษตรกรยังไม่มีรายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการศึกษาและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชแซมที่เหมาะสมในสวนทุเรียน ซึ่งต้องเป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้นและควรทำสวนทุเรียนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งควรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนทางด้านการผลิตและการตลาดร่วมกัน ดังนั้นเกษตรกรจะทำการควบคุมวางแผนระบบการจัดการและใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ในสวนทุเรียนอย่างเหมาะสม เช่น ควรทำรายจ่ายเกี่ยวกับการซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตรและปัจจัยการผลิตต่างๆ

บรรณานุกรม

- กรมการค้าข้าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องความหมายของข้าวอินทรีย์ หัวข้อองค์ความรู้เรื่องข้าว “ความหมายข้าวอินทรีย์” สืบค้นจาก http://www.brrd.in.th/rkb/data_rice_xx_organic_new_html เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2554 .
- ชลัษฏ์พร อมรวัฒนา. 2539. **เศรษฐศาสตร์มหภาค**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาโรณี ฉัตรไชยสิทธิกุล. 2543. **การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์. 2544. **การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows**. ขอนแก่น: โครงการผลิตตำรา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2537. **การสำรวจพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ณริต บันชัย. 2555. **การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์เพื่อการส่งออกของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- دنุวัต เพ็งอ้น. **คู่มือการผลิตพืชอินทรีย์**. อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สุนีย์ เทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ หน้า 1 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2554
- แดน พูแสง. 2544. **ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดพะเยาและเชียงราย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดศักดิ์ รัญจวน. 2553. **การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การผลิตข้าวอินทรีย์และข้าวทั่วไปของเกษตรกรอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ปีการเพาะปลูก 2550/2551**, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.อินเตอร์ พรีนซ์ จำกัด.
- นียดา จันทร์มาศ. 2546. **การวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของข้าราชการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. 2540. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดา นาคเนาทิม. 2541. **เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัทม์ สภาวรัตน์ภิญโญ. 2546. **การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของการเลี้ยงกุ้ง**.
- พัชรินทร์ วงศ์ใหญ่. 2551. **การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของธุรกิจเลี้ยงกุ้งگرام ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย**.

- พินิตย์ กิ่งสอน. 2551. **ศักยภาพการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรอินทรีย์ เชียงใหม่ จำกัด**. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พิสิษฐ์ อุไรรงค์. 2550. **การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนเลี้ยงกุ้งgramกามในจังหวัด สุพรรณบุรี**.
- พาวิชช์ รัตนโกมล. 2526. **พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย**. ภาคนิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. 2547. **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มลธิวา โสมะ. 2552. **ทัศนคติของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่มีต่อข้าวอินทรีย์**. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุทธ ไกยวรรณ. 2545. **พื้นฐานการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เยาวเรศ ทับพันธุ. 2551. **การวางแผนและประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2548. เล่มที่ 122 ตอนที่ 86 ก, หน้า 4.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2545. **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ศานิต แก้วเอียน. 2538. **เศรษฐศาสตร์การผลิตทางการเกษตร**. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภชัย สุทธิเจริญ. 2551. **การยอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องพันธุ์หอมแดงของเกษตรกรใน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ**, การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย “ข้าวอินทรีย์ : ศักยภาพการตลาดที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง” สืบค้นจาก www.positioningmag.com เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2554.
- สันติยา เอกอัคร. 2546. **เอกสารคำสอนวิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค I**. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. **การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพ็ญฟ้าพรินต์ติ้ง จำกัด.
- เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล. 2538. **พฤติกรรมการออมครัวเรือนเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย**. กรุงเทพฯ.

เสาวลักษณ์ ธรรมทีปกุล. 2538. **พฤติกรรมการณ์ออมของครัวเรือนเกษตรกรรมลูกค้า ธ.ก.ส. วิทยานิพนธ์**
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Edmand, Michael R. 1983. **Macroeconomic: Theory and Policy**. Upper Saddle River, NJ:
Prentice-Hall.

Friedman, Milton. 1970. **A theory of the consumption function**. New Delhi: Oxford & IBH.

Gujarati, Demoder. 1995. **Basic Econometrics Edition3**. New York: Mcgaw-Hill.

Pakorn Vichayanond and Chalongphob Sussangkarn. 1994. “Mobilization of Domestic
Saving” **Reserch and Information Development for Macroeconomic Policy
Formulation**. Pp.1-42.

Rod Alessie, Annanmaria Lusardi and Arie Kapteyn. 1999. “Saving after Retirement: Evidence
from three Different Surveys” **Labour Economics**. Pp. 277 – 310.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537

พ.ศ. 2545

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลวรรณ พิมพ์แพทย์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญาโท (บธ.ม. บริหารธุรกิจบัณฑิต)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและการออมไว้ในยามฉุกเฉินของครัวเรือน

ภายใต้ความไม่แน่นอนของครัวเรือน : กรณีศึกษา เกษตรกรชาวสวนทุเรียน จังหวัดนนทบุรี

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปคำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบหรือกรอกข้อความในช่องว่าง

1.1 เพศ

 1) ชาย 2) หญิง

1.2 อายุ

 1) 36 – 40 ปี 2) 41 – 45 ปี 3) 46 – 50 ปี 4) 51 – 55 ปี 5) 56 – 60 ปี 7) มากกว่า 60 ปี

1.3 สถานภาพ

 1) โสด 2) สมรส 3) หย่า 4) หม้าย 5) แยกกันอยู่

1.4 จบการศึกษาสูงสุดระดับใด

 1) ระดับประถมศึกษา 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 5) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) 6) ระดับปริญญาตรี 7) ระดับปริญญาโท 8) ระดับปริญญาเอก

1.5 ครอบครัวของท่านมีผู้อยู่อาศัยอยู่ร่วมกัน (รวมผู้ตอบแบบสอบถามด้วย)

 1) 1 – 3 คน 2) 4 – 6 คน 3) มากกว่า 6 คน

1.6 จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 1) สามีหรือภรรยาที่ไม่มีรายได้ 2) บิดา มารดา ของท่าน.....คน 3) บุตรที่ไม่มีรายได้.....คน 4) บิดา มารดา ของคู่สมรสของท่าน.....คน 5) ญาติพี่น้องของท่าน.....คน 6) ญาติพี่น้องของคู่สมรสของท่าน.....คน

1.7 ลักษณะการอยู่อาศัย

- 1) อยู่คนเดียว 2) อยู่กับครอบครัว
 3) อยู่กับบิดา มารดา หรือญาติพี่น้อง 4) อยู่กับบุคคลอื่น

1.8 ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

- 1) ที่อยู่อาศัยเป็นของครอบครัวผู้ตอบแบบสอบถาม
 2) ที่อยู่อาศัยเป็นของพ่อ แม่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 3) ที่อยู่อาศัยเป็นของพ่อ แม่ ของคู่สมรส
 4) บ้านเช่า / ห้องเช่า
 5) อื่นๆ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบหรือกรอกข้อความในช่องว่าง

2.1 รายได้ผู้ตอบแบบสอบถามต่อเดือน

- 1) ไม่เกิน 15,000 2) 15,000 – 24,999 3) 25,000 – 34,999
 4) 35,000 – 44,999 5) มากกว่า 45,000

2.2 รายจ่ายของเกษตรกรชาวสวนทุเรียน

- 1) ไม่เกิน 15,000 2) 15,000 – 24,999 3) 25,000 – 34,999
 4) 35,000 – 44,999 5) มากกว่า 45,000

2.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

- ก) ค่าเช่าบ้าน / หอพักประมาณเดือนละ.....บาท
ข) ค่าผ่อนชำระบ้าน / ที่ดินประมาณเดือนละ.....บาท
ค) ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ประมาณเดือนละ.....บาท
(ไม่รวมค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่)
ง) ค่าเครื่องเรือนและเครื่องใช้ไฟฟ้าประมาณปีละ.....บาท
จ) ค่าประกันที่อยู่อาศัย เช่น ประกันอัคคีภัยประมาณปีละ.....บาท
ฉ) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... ประมาณเดือนละ.....บาท

2.4 ค่าอาหาร

.....ประมาณเดือนละ.....บาท

2.5 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการเดินทาง

- ก) ค่าผ่อนชำระยานพาหนะ ประมาณเดือนละ.....บาท
ข) ค่าน้ำมันรถ ประมาณเดือนละ.....บาท
ค) ค่าเดินทาง ประมาณเดือนละ.....บาท
ง) ค่าซ่อมแซมยานพาหนะ จำนวน.....ครั้งต่อปี ประมาณครั้งละ.....บาท
จ) ค่าเบี้ยประกันภัยยานพาหนะ ประมาณปีละ.....บาท
ฉ) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... ประมาณเดือนละ.....บาท

2.6 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

- ก) ค่ารักษาพยาบาล ประมาณเดือนละ.....บาท
ข) ค่าเบี้ยประกันชีวิตที่ไม่ใช่แบบสะสมทรัพย์ (ของทุกคน) ประมาณปีละ.....บาท

2.7 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

- ก) ชื่อของอุปโภคต่างๆ เช่น ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน ประมาณเดือนละ.....บาท
ข) ค่าเสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องสำอางค์ ประมาณเดือนละ.....บาท
ค) ค่าจ้างลูกจ้าง ประมาณเดือนละ.....บาท
ง) ค่าระหนี้บัตรเครดิต ประมาณเดือนละ.....บาท
จ) ค่าเช่า ประมาณเดือนละ.....บาท
ฉ) ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ประมาณเดือนละ.....บาท
ช) บริจาคเงินทำบุญ ประมาณเดือนละ.....บาท
ซ) อื่นๆ (โปรดระบุ)..... ประมาณเดือนละ.....บาท

2.8 ค่าใช้จ่ายสมทบ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากข้อ 2.4 – 2.9 เช่น เงินที่ครอบครัวจ่ายให้กับบุตร พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือผู้อยู่ในอุปการะ ประมาณเดือนละ.....บาท

2.9 เหตุผลที่ใช้พิจารณาในการตัดสินใจบริโภค (ใส่เลข 1 – 3 ลงในช่อง โดยเรียงลำดับ

ความสำคัญ)

- 1) ความจำเป็น 2) คุณภาพสินค้า 3) งบประมาณ
 4) ความสะดวกสบาย 5) ราคาสินค้า 6) ราคาสินค้าประเภทเดียวกัน แต่ต่างยี่ห้อ
 7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.10 สิ่งกระตุ้นที่ทำให้บริโภค (ใส่เลข 1 – 3 ลงในช่อง โดยเรียงลำดับความสำคัญ)

- 1) เงินที่มีอยู่ในมือ 2) ความจำเป็น 3) สินค้าลดราคา
 4) สื่อโฆษณา 5) เพื่อนแนะนำ 6) ความสะดวกสบาย
 7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการออม

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบหรือกรอกข้อความในช่องว่าง

3.1 ท่านทราบถึงนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลหรือไม่

- 1) ทราบ 2) ไม่ทราบ

3.2 ท่านมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

- 1) รู้มาก 2) รู้ปานกลาง 3) รู้น้อย

3.3 เมื่อท่านได้รับรายได้ ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินหรือไม่

- 1) มี 2) ไม่มี

3.4 เมื่อต้องการจ่ายท่านมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่ายหรือไม่

- 1) มี 2) ไม่มี

3.5 ครัวเรือนของท่านมีการออมหรือไม่

- 1) มี 2) ไม่มี

หากครัวเรือนมีการออม ขอให้ตอบข้อ 3.6 – 3.9 (หากไม่มีการออมให้ทำข้อ 3.10)

3.6 ครอบครัวยุของท่านมีเงินเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ประมาณเดือนละเท่าไร

- 1) ไม่เกิน 1,000 2) 1,001 – 5,000 3) 5,001 – 10,000
 4) 10,001 – 15,000 5) มากกว่า 15,000

3.7 ท่านมีวิธีการออมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) รายวันทุกวัน 2) รายเดือนทุกเดือน 3) ออมเมื่อรับรายได้
 4) ออมเมื่อมีเงินเหลือ 5) แล้วแต่โอกาส 6) กำหนดวงเงินออม
 7) ไม่ได้ตั้งวงเงินออม 8) อื่นๆ.....

3.8 วัตถุประสงค์ในการออมของท่าน คือ (ใส่เลข 1 – 3 ลงในช่อง โดยเรียงลำดับความสำคัญ)

- 1) เพื่อหาผลตอบแทนจากการออม 2) เก็บไว้ยามเจ็บป่วยฉุกเฉิน
 3) เก็บไว้ยามเจ็บป่วยและยามชรา 4) เก็บไว้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพอื่น
 5) เก็บไว้เพื่อการศึกษาของคนในครอบครัว 6) เก็บไว้เพื่อซื้อสินทรัพย์อื่น
 7) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว 8) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.9 ปัจจัยที่ทำให้ท่านออมเงินเพิ่มขึ้น

- 1) มีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2) การศึกษาของบุตร
- 3) อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น
- 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

คำถามเฉพาะครัวเรือนที่ไม่มีการออม

3.10 การที่ครัวเรือนของท่านไม่มีการออมเงินเนื่องมาจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) มีภาระรายจ่ายมาก
- 2) มีภาระหนี้สินมาก
- 3) อื่นๆ.....

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สิน

คำชี้แจง : กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบหรือกรอกข้อความในช่องว่าง

สินทรัพย์ของครัวเรือน ประกอบด้วยสินทรัพย์ทางการเงินและสินทรัพย์อื่นๆ

สินทรัพย์ทางการเงิน หมายถึง เงินฝากสถาบันการเงิน หุ้น หุ้นกู้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หน่วยลงทุนกองทุนรวม ในสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น เงินให้กู้ยืม และเงินส่งแชร์ เป็นต้น

สินทรัพย์อื่นๆ ประกอบด้วย สิ่งของเครื่องใช้ที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 1 ปีขึ้นไป เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง เงินกู้ยืม เงินที่ค้างชำระจากการซื้อสินค้าเงินผ่อน การจำนำ การจำนอง เป็นต้น

4.1 สินทรัพย์ทางการเงิน ณ ปัจจุบัน

- 1) เงินฝากสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- 2) หุ้นสหกรณ์ มูลค่า.....บาท
- 3) สลากออมสิน, สลาก ธ.ก.ส. มูลค่า.....บาท
- 4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....มูลค่า.....บาท

